

Wymagania edukacyjne z historii
Klasa I

Ocena	Ocena śródroczna	Ocena roczna (obejmuje wymagania na ocenę śródroczną)
<p>Celujący</p> <p>(obejmuje wymagania na ocenę bardzo dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć - prezentuje argumenty zwolenników i przeciwników ewolucjonizmu - uzasadnia słuszność określenia rewolucja dla zmian, które zaszły w życiu człowieka w okresie neolitu - wyjaśnia, jaki wpływ na organizację pierwszych państw miało ich położenie geograficzne oraz warunki naturalne - wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa dla sprawnego funkcjonowania państwa - wskazuje i ocenia źródła potęgi starożytnego Egiptu - ocenia wkład mieszkańców Egiptu w rozwój cywilizacji - ocenia rolę Biblii jako źródła historycznego - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć - ocenia wpływ konfucjanizmu na budowę Cesarstwa Chińskiego - ocenia znaczenie powstania pisma dla rozwoju cywilizacji ludzkiej - ocenia wpływ pisma hieroglificznego na inne cywilizacje w obszarze Żywnego Półksiężycza - określa czynniki jednoczące Greków - formułuje wnioski dotyczące wpływu demokracji ateńskiej na rozwój państw demokratycznych w przyszłości - wskazuje genezę różnic ustrojowych starożytnej Grecji - określa wpływ wojen grecko-perskich na późniejsze dzieje starożytnej Grecji - omawia rolę religii jako czynnika jednoczącego Greków - omawia ideę starożytnych i współczesnych igrzysk olimpijskich - porównuje społeczną rolę teatru w starożytnej Grecji i współcześnie - wskazuje kontynuację myśli filozoficznej starożytnych Greków we współczesnych systemach filozoficznych (na wybranych przykładach) - dokonuje analizy upadku starożytnego świata Grecji i sukcesu Macedonii - określa ekonomiczną i strategiczną rolę latarnimorskiej na Faros i portu w Aleksandrii 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski - rozwiązuje problemy w twórczy sposób - wykazuje dużą aktywność w czasie zajęć - porównuje wpływ warunków naturalnych na kierunki rozwoju cywilizacji rzymskiej i greckiej - porównuje osiągnięcia cywilizacji etruskiej z osiągnięciami wcześniejszych cywilizacji starożytnych - analizuje istotę republiki rzymskiej jako formy państwa - dokonuje analizy porównawczej taktyki walki Rzymian, Greków i Macedończyków - dokonuje analizy porównawczej ustroju republiki rzymskiej sprzed i w trakcie dyktatury Gajusza Juliusza Cezara - ocenia politykę cesarstwa w okresie pax romana - porównuje styl życia mieszkańca starożytnego Rzymu i starożytnych Aten - ocenia wpływ odkrycia ruin Pompejów dla rozwoju wiedzy o Imperium Rzymskim - ocenia wkład Rzymian w rozwój kultury i jej wpływ na współczesną cywilizację - ocenia rolę chrześcijaństwa w Cesarstwie Rzymskim - dokonuje oceny wpływu wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn upadku cesarstwa - wskazuje różnice między Kościołem wschodnim a zachodnim - charakteryzuje związki między islamem, chrześcijaństwem i judaizmem - omawia związek między rozwojem kultury i nauki a utrzymaniem silnego państwa - ocenia znaczenie traktatu w Verdun dla dalszych losów politycznych Europy - ocenia wpływ najazdów Normanów na kształt średniowiecznej Europy - ocenia znaczenie źródeł ikonograficznych dla rozwoju współczesnej historiografii - porównuje warunki tworzenia się i rozwoju pierwszych państw słowiańskich - wskazuje i ocenia źródła konfliktów w Kościele w okresie wczesnego średniowiecza - porównuje i ocenia poziom rozwoju cywilizacyjnego ziem polskich w odniesieniu do reszty Europy - wymienia i ocenia korzyści płynące z zastosowania różnych nauk pomocniczych historii w badaniach przeszłości - ocenia kierunki rozwoju państwa polskiego u progu jego istnienia - ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego - wskazuje problemy w interpretacji dziejów panowania pierwszych Piastów - wyjaśnia i ocenia konsekwencje decyzji Bolesława o podziale państwa polskiego - tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych

<p>Bardzo dobry</p> <p>(obejmuje wymagania na ocenę dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów - rozumie potrzebę tworzenia systemu datacji i posługiwania się nim - omawia znaczenie tworzenia i praktycznego zastosowania narzędzi oraz opanowania umiejętności krzesania ognia dla rozwoju człowieka - wyjaśnia, na czym polegała zależność człowieka od przyrody - wymienia przyczyny powstania pierwszych dzieł sztuki praludzi - przedstawia znaczenie badań naukowych oraz wykorzystania różnych technologii dla poznania historii człowieka - omawia tryb życia i zajęcia ludzi epoki neolitu - charakteryzuje wygląd osad neolitycznych - opisuje wygląd i funkcje budowli megalitycznych - omawia organizację państwa Sumerów - przedstawia związek między budową i utrzymaniem sieci irygacyjnej a powstaniem pierwszych państw - ocenia starożytny system prawny - omawia system religijny starożytnej Babilonii - wymienia czynniki, które umożliwiły Asyryjczykom prowadzenie skutecznej polityki podbojów - uzasadnia słuszność określenia „Egipt – darem Nilu” - tłumaczy, jaką rolę odgrywały poszczególne warstwy społeczeństwa egipskiego - prezentuje dzieje Egiptu w I tysiącleciu p.n.e. - wyjaśnia przeznaczenie Doliny Królów - opisuje etapy procesu mumifikacji - określa cechy religii starożytnego Egiptu - zna wydarzenia związane z datami: 1798 r., 1922 r. - przedstawia dokonania Tutenchamona - wyjaśnia różnice między dawną a współczesną archeologią - określa okoliczności, w których doszło do rozpoczęcia badań archeologicznych w Egipcie - ocenia postawę pierwszych badaczy dziejów Egiptu - opisuje okoliczności powstania państwa Izrael - określa rolę proroków i Mesjasza w życiu Hebrajczyków - omawia różnice między religią Żydów a wierzeniami pozostałych cywilizacji starożytnych - porównuje założenia buddyzmu i hinduizmu - prezentuje zasięg terytorialny buddyzmu w przeszłości i współcześnie - tłumaczy, na czym polega wyższość pisma alfabetycznego nad pismem obrazkowym - zna wydarzenia związane z datami: 1799 r., 1824 r. - opisuje, w jaki sposób odszyfrowano hieroglify egipskie - wymienia cechy charakteryzujące rzetelnego badacza - charakteryzuje kulturę minojską i mykeńską - tłumaczy, jaką funkcję pełniła agora - przedstawia przebieg kolonizacji greckiej - prezentuje proces kształtowania się demokracji w starożytności 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia imiona królów panujących w Rzymie - charakteryzuje panowanie kolejnych władców rzymskich - przedstawia etapy podboju Italii przez Rzymian - wyjaśnia znaczenie wyrażenia „pyrrusowe zwycięstwo” - określa, kim był i czym zastąpił Dionizjusz z Halikarnasu - omawia organizację państwa etruskiego - opisuje tryb życia i zajęcia Etrusków - dostrzega rolę współczesnych technologii w procesie poznawania dziejów - określa istotę sporu o prawa polityczne plebejuszy i sposób jego rozwiązania - podaje cechy, które powinien posiadać wzorowy obywatel Rzymu - prezentuje dokonania Hannibala i określa ich znaczenie - charakteryzuje taktykę walki stosowaną przez Rzymian - prezentuje przebieg wojen domowych w Rzymie - lokalizuje na mapie miejsca bitew z okresu wojen domowych - uzasadnia słuszność twierdzenia, że cesarstwo było „komedią republiki” - omawia sposób funkcjonowania gospodarki i wskazuje różnice w sposobie życia zamożnych i ubogich Rzymian - omawia zmiany w wyglądzie Rzymu wprowadzone za panowania Oktawiana Augusta - wyjaśnia przyczyny popularności kultu bogów przejętego od ludności z terenów podbitych - zna wydarzenia związane z datami: 1748 r., 1861 r. - przedstawia dokonania Giuseppe Fiorellego - omawia wygląd Pompejów - wyjaśnia, na czym polega praca archeologa - wyjaśnia rolę prawa rzymskiego jako podstawy współcześnie funkcjonujących systemów prawnych - opisuje organizację Kościoła chrześcijańskiego w pierwszych wiekach jego istnienia - wskazuje przyczyny i konsekwencje sporów wewnątrz Kościoła chrześcijańskiego - charakteryzuje próby reform podejmowane przez cesarzy rzymskich: Dioklecjana, Konstantyna i Teodozjusza - omawia symboliczne znaczenie daty 476 r. - charakteryzuje sytuację w Bizancjum po upadku Rzymu - określa czynniki decydujące o sile militarnej Bizancjum - przedstawia sytuację Kościoła chrześcijańskiego po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - określa rolę Arabów w rozpowszechnianiu osiągnięć ludów podbitych oraz rozwoju spuścizny starożytnych cywilizacji - dostrzega znaczenie idei świętej wojny dla rozprzestrzeniania się religii arabskiej - wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Franków w bitwie pod Poitiers
---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - ocenia dokonania Peryklesa i jego zasługi w rozwoju demokracji ateńskiej - dokonuje oceny ustroju Sparty - przedstawia związek między małą liczbą Spartan a ich sposobem wychowania i życia - ocenia reguły, którym podlegało życie Spartan - omawia dokonania greckich dowódców - wyjaśnia pochodzenie tradycji biegu maratońskiego - ocenia postawę wojowników spartańskich walczących pod Termopilami - tłumaczy, jakie czynniki zadecydowały o ostatecznym sukcesie Greków - tłumaczy rolę mitów w życiu Greków - odszukuje w mitach wartości uniwersalne - określa rolę igrzysk olimpijskich w podtrzymywaniu jedności starożytnej Hellady - przytacza najważniejsze informacje dotyczące treści „Iliady” i „Odyssei” - wskazuje cechy charakterystyczne rzeźby i malarstwa greckiego - omawia rolę teatru w życiu starożytnych Greków - wyjaśnia rolę filozofii w życiu starożytnych Greków - ocenia wkład greckich filozofów i wynalazców w rozwój różnych dziedzin nauki - wyjaśnia domniemaną zasadę działania „ognistych zwierciadeł” - tłumaczy konieczność wykorzystania różnych metod badawczych dla potwierdzenia autentyczności zjawisk i wydarzeń historycznych - wyjaśnia znaczenie klęski Greków w bitwie pod Cheroneą - wymienia okoliczności powstania państw hellenistycznych - ocenia wpływ jednostki na proces kształtowania dziejów - opisuje prawdopodobny wygląd latarni - wyjaśnia znaczenie prowadzenia badań archeologicznych dla lepszego poznania historii i dokonań człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia słuszność określenia renesans karoliński dla zmian w kulturze i nauce, które nastąpiły w VIII i IX - ocenia wpływ Karola Wielkiego na proces kształtowania się średniowiecznej Europy - charakteryzuje sytuację polityczną państwa niemieckiego po wygaśnięciu dynastii Karolingów - ocenia rolę Ottona I i Ottona III w kształtowaniu się średniowiecznej Europy - prezentuje okoliczności, w których doszło do powstania państw skandynawskich - dostrzega związek między przyjęciem chrześcijaństwa a zaprzestaniem wypraw rabunkowych Normanów - zna wydarzenie związane z datą 1070 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Edward Wyznawca, Harold - tłumaczy, na czym polega trudność w ustaleniu autorów dzieł średniowiecznych - opowiada o dziejach tkaniny z Bayeux - przedstawia dokonania Włodzimierza Wielkiego i Stefana Wielkiego - charakteryzuje okoliczności powstania państwa ruskiego - wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę - tłumaczy znaczenie powiedzenia: „pójść do Cannosy” - wyjaśnia, na czym polega trudność w badaniu historii kultur archeologicznych na ziemiach polskich - wymienia nazwy kultur archeologicznych obecnych na ziemiach polskich - charakteryzuje kontakty gospodarcze mieszkańców ziem polskich z przedstawicielami cywilizacji śródziemnomorskich - określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej - wskazuje problemy wynikające z zastosowania metody dendrochronologii - wyjaśnia znaczenie decyzji Mieszka I o przyjęciu chrztu - tłumaczy, dlaczego książę przyjął chrzest z rąk czeskich - określa przyczyny powstania dokumentu Dagome iudex - opisuje żywot św. Wojciecha na podstawie płaskorzeźb na drzwiach katedry gnieźnieńskiej - wyjaśnia znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej - dokonuje oceny skutków polityki zagranicznej prowadzonej przez Bolesława Śmiałego - ocenia obiektywizm źródeł historycznych dotyczących wydarzeń z 1079 r. - opisuje podbój i chrystianizację Pomorza - wyjaśnia znaczenie przyłączenia Pomorza do Polski - określa, kim byli i czym zasłynęli: Kosmas, Nestor - wymienia przyczyny powstania dzieł kronikarzy - przedstawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima - wyjaśnia, kim był Bolesław Zapomniany
---	---

<p>Dobry (obejmuje wymagania na ocenę dostateczną)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega praca historyka i archeologa - wymienia stosowane w przeszłości sposoby mierzenia czasu - określa ramy chronologiczne epok historycznych - określa ramy chronologiczne kolejnych etapów ewolucji człowieka - podaje najistotniejsze cechy wyglądu różnych gatunków człowiekowatych i ich umiejętności - wskazuje na mapie kierunki i trasy ekspansji gatunku ludzkiego - omawia teorię ewolucji Karola Darwina - wyjaśnia różnice między teorią kreacjonizmu a ewolucjonizmu - przedstawia wpływ zmian klimatycznych na tryb życia człowieka pierwotnego - omawia tryb życia i zajęcia ludzi epoki neolitu - nazywa i lokalizuje na mapie pozostałości najstarszej znanej osady ludzkiej - wskazuje na mapie miejsce położenia najbardziej znanej budowli megalitycznej - wyjaśnia, jakie zmiany nastąpiły w życiu człowieka dzięki opanowaniu umiejętności wytopu metali - charakteryzuje oddziaływanie warunków naturalnych na życie mieszkańców Mezopotamii - omawia organizację państwa babilońskiego - prezentuje najważniejsze fakty z historii Asyrii i Babilonii - interpretuje zasadę „oko za oko, ząb za ząb” - omawia system religijny starożytnej Babilonii - przedstawia osiągnięcia cywilizacji asyryjskiej - wymienia rodzaje wojsk wchodzących w skład armii asyryjskiej - wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej - omawia organizację państwa egipskiego - opisuje państwo egipskie za panowania Ramzesa II - wymienia cechy charakterystyczne wyglądu wybranych bogów egipskich - omawia rolę religii w życiu starożytnych Egipcjan - podaje przyczyny mumifikacji zwłok - tłumaczy, czym były i jak budowano egipskie piramidy - przedstawia dokonania postaci: Howarda Cartera, lorda Carnarvona - omawia okoliczności odkrycia grobowca Tutenchamona - opisuje wygląd grobowca Tutenchamona - opowiada, czego dotyczy tzw. klątwa Tutenchamona - wskazuje na mapie szlak wędrówki Izraelitów z Egiptu do Kanaan i omawia jej przebieg - omawia sytuację narodu żydowskiego po śmierci Salomona - przedstawia okoliczności upadku państwa żydowskiego - charakteryzuje system wierzeń Izraelitów - przedstawia zasady funkcjonowania społeczeństwa indyjskiego za rządów Ariów - opisuje organizację państwa chińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności obalenia monarchii w Rzymie - określa rolę i zadania poszczególnych warstw społecznych starożytnego Rzymu - podaje nazwy ludów italskich podbitych przez wojska rzymskie - określa, kim był i czym zasłynął Herodot - lokalizuje na mapie siedziby Etrusków w Italii - wskazuje na mapie prawdopodobne miejsca pochodzenia Etrusków - wymienia osiągnięcia cywilizacji etruskiej - wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a republiką rzymską - omawia przebieg wojen punickich - opisuje wygląd i elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty - wymienia typy oddziałów wchodzących w skład armii - charakteryzuje sposób organizacji prowincji rzymskich - opisuje przebieg pochodu triumfalnego - wyjaśnia, na czym polegały walki gladiatorów - omawia przebieg powstania Spartakusa - wymienia dokonania Juliusza Cezara - przedstawia okoliczności śmierci Kleopatry - omawia sytuację w państwie rzymskim po zakończeniu wojen domowych - określa zakres władzy cesarza - wyjaśnia znaczenie powiedzenia: „Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu” - przedstawia organizację państwa rzymskiego za czasów cesarstwa - określa warunki życia w mieście - porównuje Forum Romanum z ateńską agorą - określa podobieństwa między religią rzymską a grecką - opisuje wygląd rzymskiej świątyni - zna wydarzenie związane z datą 79 r. n.e. - lokalizuje na mapie Pompeje - określa okoliczności zniszczenia miasta - opisuje wygląd rzymskiego domu na podstawie wykopalisk w Pompejach - wskazuje przejawy oddziaływania kultury greckiej na rzymską - opisuje wygląd i funkcje Koloseum - omawia osiągnięcia rzymskie w dziedzinie prawa - wymienia dokonania przedstawicieli rzymskiej literatury i historii - określa sytuację narodu żydowskiego pod panowaniem Rzymian - omawia działalność apostołów - wyjaśnia przyczyny popularności chrześcijaństwa w starożytnym Rzymie - podaje przyczyny prześladowań chrześcijan - wymienia nazwy odłamów religii chrześcijańskiej - podaje nazwy ksiąg wchodzących w skład Nowego Testamentu - omawia sytuację w państwie rzymskim w III i IV w. - wskazuje przejawy kryzysu w państwie rzymskim - określa sytuację Rzymu w czasie wędrówki ludów

<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny budowy Wielkiego Muru Chińskiego - charakteryzuje system filozoficzny stworzony przez Konfucjusza - wyjaśnia przyczyny powstania pisma - przedstawia historię pisma - opisuje sposób produkcji papirusu - wyjaśnia zasady posługiwania się hieroglifami - podaje okoliczności odnalezienia Kamienia z Rosetty - wyjaśnia wpływ warunków naturalnych na życie i zajęcia Greków, a także na organizację państwowości greckiej - opisuje wygląd greckiej polis - wymienia przyczyny kolonizacji greckiej - wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną - wyjaśnia, jaką rolę w demokracji ateńskiej odgrywał ostracyzm - opisuje wygląd starożytnych Aten - określa rolę i zadania królów spartańskich - tłumaczy, jaką pozycję w społeczeństwie spartańskim zajmowały kobiety - przedstawia okoliczności upadku państwa spartańskiego - wskazuje różnice między ustrojem Sparty i Aten - omawia wygląd i uzbrojenie greckiego hoplity - opisuje wygląd triery - przedstawia przebieg konfliktu grecko-perskiego - wyjaśnia symboliczne znaczenie słów: „Termopile”, „Przechodniu, powiedz Sparcie, że tu leżymy, wierni jej prawom” - podaje podstawowe informacje dotyczące państwa perskiego - określa rolę wyroczni w życiu Greków - opisuje wygląd ateńskiego Akropolu - wyjaśnia znaczenie mitu o Prometeuszu - tłumaczy, na czym polega postawa prometejska - charakteryzuje sposób traktowania zwycięzców igrzysk przez Greków - przedstawia podobieństwa i różnice między starożytnymi a współczesnymi igrzyskami olimpijskimi - wyjaśnia zasady obowiązujące w teatrze greckim - przedstawia różnice między grecką tragedią a komedią - opisuje wygląd teatru greckiego - określa różnice pomiędzy porządkami architektonicznymi występującymi w starożytnej Grecji - podaje nazwy stylów malarskich stosowanych przez starożytnych Greków - opisuje okoliczności narodzin filozofii - przedstawia poglądy najsłynniejszych filozofów greckich - przedstawia dokonania Archimedesesa - poprawnie posługuje się terminami: „ogniste zwierciadła”, eureka (heureka) - wymienia wynalazki Archimedesesa i omawia ich zastosowanie - opisuje proces tworzenia potęgi Macedonii przez Filipa II - opisuje przebieg wyprawy Aleksandra przeciwko Persom 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje tryb życia Hunów - wyjaśnia, w jaki sposób barbarzyńcy przyczynili się do zniszczenia Rzymu - opisuje okoliczności powstania Konstantynopola - wymienia reformy wprowadzone przez Justyniana I Wielkiego - omawia ustrój Bizancjum - opisuje wygląd świątyni Hagia Sophia - wyjaśnia znaczenie określenia Nowy Rzym - przedstawia okoliczności, w których doszło do powstania islamu - opisuje wygląd meczetu - omawia organizację państwa arabskiego - charakteryzuje stosunek Arabów do podbitych narodów - przedstawia sytuację polityczną w Europie zachodniej po upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - omawia organizację państwa Franków - opisuje sposób przejęcia władzy w państwie Franków przez dynastię Karolingów - prezentuje dokonania Karola Wielkiego - określa znaczenie koronacji cesarskiej Karola - przedstawia okoliczności, w których doszło do podziału państwa Karola Wielkiego - omawia dokonania Ottona I i Ottona III - opisuje politykę następców Ottona III - przedstawia system wierzeń Normanów - opisuje wygląd łodzi wikingów i uzbrojenia wojowników normańskich - wskazuje czynniki, które zadecydowały o sukcesie podbojów normańskich - opisuje okoliczności, w których Normanowie pojawili się w Ameryce - zna wydarzenie związane z datą 1066 r. - przedstawia dokonania Wilhelma Zdobywcy - poprawnie posługuje się terminem tkanina z Bayeux - opisuje, co zostało przedstawione na tkaninie z Bayeux - wyjaśnia, w jaki sposób określa się wiek i pochodzenie źródeł historycznych - opisuje przebieg podboju Anglii przez Wilhelma Zdobywcę - omawia organizację plemion słowiańskich - wymienia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich i państwa węgierskiego - opisuje działalność misyjną Cyryla i Metodego - wyjaśnia, jakie znaczenie dla utrzymania i rozwoju państwowości słowiańskiej miała decyzja władców o przyjęciu chrztu - charakteryzuje sytuację w Kościele chrześcijańskim w X w. - omawia dokonania papieża Sylwestra II - przedstawia okoliczności, w których doszło do schizmy wschodniej - opisuje przebieg sporu i sposób, w jaki został rozwiązany - podaje najistotniejsze treści zawarte w Dyktacie papieskim Grzegorza VII - określa ramy chronologiczne istnienia kultur archeologicznych na ziemiach polskich - poprawnie posługuje się terminami: kurhan,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuację w Grecji po zakończeniu wojen z Persją - omawia organizację imperium macedońskiego - podaje cechy charakterystyczne kultury hellenistycznej - przedstawia dokonania postaci: Sostratos, Ptolemeusza I, Ptolemeusza II - lokalizuje na mapie wyspę Faros i port w Aleksandrii <ul style="list-style-type: none"> - omawia okoliczności budowy latarni na Faros 	<ul style="list-style-type: none"> kamienne kręgi, kultura archeologiczna, dymarka - przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich - opisuje wygląd osady w Biskupinie - omawia warunki naturalne panujące na ziemiach polskich - lokalizuje na mapie Biskupin - wskazuje na mapie siedziby plemion słowiańskich - omawia system wierzeń słowiańskich - wymienia nazwy plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie - zna wydarzenia związane z datami: VIII w. p.n.e., 1933 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Walenty Szwajcer, Józef Kostrzewski - poprawnie posługuje się terminem dendrochronologia - przedstawia okoliczności odkrycia osady w Biskupinie - omawia organizację plemion słowiańskich na ziemiach polskich - przedstawia okoliczności powstania państwa polskiego - opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej - charakteryzuje strukturę społeczną w państwie Mieszka I - przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Bolesława Chrobrego - omawia dokonania Bolesława Chrobrego - charakteryzuje organizację państwa polskiego za panowania Bolesława <ul style="list-style-type: none"> - porównuje relacje źródłowe na temat zjazdu władców w 1000 r. - wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego - opisuje sytuację w państwie polskim po śmierci Bolesława Chrobrego - omawia działalność Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego - porównuje relacje źródłowe na temat sporu między królem Bolesławem a biskupem Stanisławem - wyjaśnia, dlaczego w sporze o inwestyturę Bolesław Śmiały opowiedział się po stronie papieża - charakteryzuje sytuację polityczną państwa polskiego za panowania Władysława Hermana - przedstawia okoliczności najazdu niemieckiego na Polskę - wymienia przyczyny powstania statutu Bolesława Krzywoustego - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Gall Anonim, Thietmar, Wincenty Kadłubek - określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka - wymienia przyczyny powstania dzieł kronikarzy - wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów
--	---	--

<p>Dostateczny (obejmuje wymagania na ocenę dopuszczającą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: archeologia, epoki historyczne, chronologia, prahistoria - wymienia nazwy epok historycznych w kolejności chronologicznej: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność - umiejscawia wydarzenia w odpowiedniej epoce historycznej - poprawnie posługuje się terminami: homo habilis, homo erectus, homo neandertalensis, homo sapiens, ewolucja, paleolit - wymienia w kolejności etapy ewolucji człowieka - opisuje warunki życia ludzi w czasach prahistorycznych - podaje nazwy najważniejszych wynalazków człowieka w czasach prahistorycznych - poprawnie posługuje się terminami: ewolucjonizm, antropologia - opisuje, czym zajmuje się antropolog - omawia sposoby ustalania wieku znalezisk - poprawnie posługuje się terminami: neolit, megalit - określa ramy chronologiczne rewolucji neolitycznej - opisuje życie codzienne ludzi przed rewolucją neolityczną - omawia sposób wytopu brązu i żelaza - podaje ramy chronologiczne istnienia cywilizacji sumeryjskiej - poprawnie posługuje się terminami: Żyźny Półksiężyc, król-kapłan, zikkurat - określa rolę rzek w starożytnej Mezopotamii - opisuje wygląd miast sumeryjskich - zna wydarzenia związane z datami: ok. 2 tys. lat p.n.e., XVIII w. p.n.e., VII w. p.n.e., 612 r. p.n.e., VI w. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: Aszur, Niniwa, wiszące ogrody, rydwan - określa, kim byli czym zasłynęli: Nabuchodonozor II, Sargon II Wielki, Asurbanipal - zna wydarzenia związane z datami: ok. 3 tys. lat p.n.e., XIII w. p.n.e., 31 r. p.n.e. - podaje ramy chronologiczne istnienia cywilizacji egipskiej - przedstawia najważniejsze dokonania Ramzesa II - charakteryzuje strukturę społeczeństwa egipskiego - określa zakres władzy faraona - zna wydarzenia związane z datami: ok. 2500 r. p.n.e., 1313 r. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: sfinks, Dolina Królów - podaje nazwy najsłynniejszych piramid egipskich - określa ramy chronologiczne istnienia państwa żydowskiego - poprawnie posługuje się terminami: Kanaan, menora, Biblia, Tora, Arka Przymierza - przedstawia dokonania Cyrusa II Wielkiego - opisuje wygląd świątyni jerozolimskiej - poprawnie posługuje się terminami: Harappa, Mohendżo Daro, cytadela, terakotowa armia, humanitaryzm - zna i krótko charakteryzuje postaci Buddy i 	<ul style="list-style-type: none"> zna wydarzenia związane z datami: 389 r. p.n.e., 509 r. p.n.e - przedstawia postacie legendarnych założycieli Rzymu: Romulusa i Remusa - opowiada legendę o założeniu Rzymu - poprawnie posługuje się terminami: Etruskowie, Italikowie, Latynowie, Lacjum, Galowie - wskazuje na mapie terytoria w Italii podbite przez Rzymian - poprawnie posługuje się terminami: kolegialność, dyktator, liktor - przedstawia zasady funkcjonowania republiki rzymskiej - omawia zadania poszczególnych urzędników rzymskich - zna wydarzenia związane z datami: 216 r. p.n.e., 202 r. p.n.e., 52 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Scypion, - poprawnie posługuje się terminami: oddział inżynieryjny, Kanny, Zama, Alezja - określa przyczyny i skutki wojen punickich - wskazuje na mapie terytoria zajęte przez Rzymian w II i I w. p.n.e. zna wydarzenia związane z datami: 71 r. p.n.e., 60 r. p.n.e., 48 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Pompejusz, Krassus, Marek Antoniusz - poprawnie posługuje się terminami: triumf, sieciarz, samnita, arystokracja, Farsalos, Akcjum - omawia rolę triumfu w starożytnym Rzymie - omawia skutki podbojów rzymskich - podaje przyczyny i przejawy kryzysu republiki rzymskiej - przedstawia sytuację niewolników w państwie rzymskim - przedstawia dokonania Trajana - poprawnie posługuje się terminami: pax romana, romanizacja, bursztynowy szlak, limes, Wał Hadriana, Dakowie - lokalizuje na mapie bursztynowy szlak - opowiada, w jaki sposób budowano drogi w państwie rzymskim - wyjaśnia zasady pryncypatu - omawia relacje cesarstwa z barbarzyńskimi sąsiadami - poprawnie posługuje się terminami: atrium, perystyl, Ołtarz Pokoju - opisuje wygląd starożytnego Rzymu - opisuje wygląd domu bogatego Rzymianina - przedstawia system wierzeń rzymskich - zna wydarzenia związane z datami: 449 r. p.n.e., 125 r. n.e., 70–82 r. n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Galen, Wespazjan, Tytus, Justynian, Mecenaz - poprawnie posługuje się terminami: mozaika, mecenaz - przedstawia sposób budowy akweduktów - omawia najważniejsze zasady prawne obowiązujące w starożytnym Rzymie - zna wydarzenia związane z datami: 303–304 r., 313 r., 392 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Trajan, Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki
---	---	--

	<p>Konfucjusza</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje daty powstania poszczególnych rodzajów pisma - określa rolę pisma w starożytności - opisuje znaczenie alfabetu stworzonego przez Fenicjan - wyjaśnia, kim był i czym zasłynął Jean-François Champollion - poprawnie posługuje się terminami: Kamień z Rosetty, kartusz - określa ramy chronologiczne istnienia kultury minojskiej i mykeńskiej - poprawnie posługuje się terminami: kultura minojska, kultura mykeńska - wskazuje na mapie zasięg kolonizacji greckiej - zna wydarzenie związane z datą 508 r. p.n.e. - przedstawia dokonania Peryklesa <ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: demagog, strateg, ostracyzm, agora - charakteryzuje społeczeństwo Aten - opisuje życie codzienne i zajęcia Ateńczyków - omawia cechy charakterystyczne demokracji - określa, kim był i czym zasłynął Likurg - poprawnie posługuje się terminami: geruzja (rada starszych), eforzy, zgromadzenie ludowe - omawia zadania organów władzy w polis - charakteryzuje społeczeństwo spartańskie - wyjaśnia znaczenie powiedzeń: „z tarczą lub na tarczy”, „mówić lakonicznie” - zna wydarzenia związane z datami: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e., 479 r. p.n.e. - wymienia dokonania i wyjaśnia znaczenie postaci: Dariusza, Kserksesa, Miltiadesa, Leonidasa i Temistoklesa - analizuje przyczyny wojen grecko-perskich - poprawnie posługuje się terminami: hoplon, Nieśmiertelni, triera - opisuje taktykę walki stosowaną przez Greków - poprawnie posługuje się terminami: tytani, Pytia - charakteryzuje system wierzeń starożytnych Greków - wskazuje atrybuty poszczególnych bóstw - zna wydarzenie związane z datą 393 r. n.e. - poprawnie posługuje się terminami: agon, hipodrom - wyjaśnia rolę sportu w życiu Greków - opisuje przebieg starożytnych igrzysk olimpijskich - zna wydarzenia związane z datami: ok. 750 r. p.n.e., ok. 534 r. p.n.e. - krótko charakteryzuje postaci: Sofoklesa, Arystofanesa i Myrona, wymieniając ich kluczowe dzieła <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: skene, proskenion, orchestra, theatron, meandry, malarstwo czarnofiguralne i czerwonofiguralne - opisuje przebieg Wielkich Dionizji - zna wydarzenia związane z datami: VII–VI w. p.n.e., V w. p.n.e., IV w. p.n.e., III w. p.n.e., II w. n.e. - krótko charakteryzuje dokonania: Heraklita z Efezu, Demokryta z Abdery, Talesa z Miletu, Euklidesa, Klaudiusza Ptolemeusza - poprawnie posługuje się terminami: Akademia 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: chrystogram, teologia, sobór, heretyk, zabobon - przedstawia okoliczności, w których chrześcijaństwo stało się religią panującą w Rzymie - lokalizuje na mapie zasięg chrześcijaństwa do V w. n.e. - zna wydarzenie związane z datą 451 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Atylla Dioklecjan Odoaker, Romulus Augustulus - poprawnie posługuje się terminami: Wandal, Hun - określa wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego - zna wydarzenia związane z datami: 330 r., 527 r. - poprawnie posługuje się terminami: ogień grecki, ikona, bazylika - prezentuje osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury i nauki - określa wpływ warunków geograficznych na znaczenie Konstantynopola - poprawnie stosuje nazwy katolicyzm i prawosławie dla poszczególnych odłamów Kościoła chrześcijańskiego - zna wydarzenia związane z datami: 630 r., 632 r., 711 r. - przedstawia dokonania Mahometa - poprawnie posługuje się terminami: szariat, dżihad, świątynia Kaaba, kalif, arabeska - wskazuje na mapie kierunki i zasięg podbojów Arabów - prezentuje osiągnięcia arabskie w dziedzinie kultury i nauki - zna wydarzenia związane z datami: 496 r., 732 r., 814 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Chlodwig, Karol Młot, Einhard - poprawnie posługuje się terminami: arianizm, siedem sztuk wyzwolonych, minuskuła, retoryka, dialektyka, kaligrafia, manuskrypt, miniatura - wyjaśnia znaczenie przyjęcia chrztu przez Chlodwiga - przedstawia rozwój kultury i nauki za panowania Karola Wielkiego - określa, kim byli i czym zasłynęli: Ludwik Pobożny, Ludwik Niemiecki, Karol Łysy, Lotar, Henryk II - poprawnie posługuje się terminem: Rzesza Niemiecka, - wyjaśnia, w jaki sposób powstała Rzesza Niemiecka - omawia znaczenie koronacji cesarskiej Ottona I - tłumaczy, na czym polega idea uniwersalizmu - zna wydarzenie związane z datą 1066 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Leif Eriksson, Robert Giuscard - poprawnie posługuje się terminami: runy, drakkary, snekkary, kościół klepkowy - podaje przyczyny wypraw organizowanych przez Normanów - omawia osiągnięcia Normanów w dziedzinie sztuki i rzemiosła - zna wydarzenia związane z datami: IV–V w., VII w.,
--	---	---

	<p>Platońska, Liceum, klepsydra</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna wydarzenia związane z datami: 334p.n.e., 333 r. p.n.e, 331 r. p.n.e., 323 r. p.n.e. 338 r. p.n.e - przedstawia dokonania Dariusza III - poprawnie posługuje się terminami: Cheronea, węzeł gordyjski - wyjaśnia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej - podaje przyczyny i skutki podboju Persji przez Aleksandra 	<ul style="list-style-type: none"> IX w., 863 r., 955 r., 988 r., 1001 - przedstawia dokonania postaci: Samona, Rościsława, Świętopełka, Włodzimierza Wielkiego, Stefana Wielkiego - poprawnie posługuje się terminami: głagolica, cyrylica, latopis, Lechowe Pole - zna wydarzenia związane z datami: X w., 1075 r., 1077r. - określa, kim był i czym zasłynął SylwesterII - poprawnie posługuje się terminami: Cluny, dyktat papieski, prawo kanoniczne, ekskomunika, prawosławie, Canossa, synod - omawia przyczyny i konsekwencje schizmy wschodniej dla Kościoła i jego wyznawców - zna wydarzenia związane z datami: IX w., 991 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Ibrahım ibn Jakub, Jordan, Dobrawa - poprawnie posługuje się terminami: „Geograf Bawarski”, szyszak, kolczuga, Dagome iudex, kmieć, ludność służebna - wymienia korzyści wynikające z przyjęcia chrztu - określa, jakie informacje znalazły się w dokumencie Dagome iudex - prezentuje rozwój terytorialny państwa Mieszka I - określa, kim byli i czym zasłynęli: Oda, Radzim Gaudenty, Thietmar, Henryk II, Świętopełk - poprawnie posługuje się terminami: kasztelan, czynszownik, Grody Czerwieńskie - omawia postanowienia pokoju w Budziszynie - opisuje wygląd Gniezna w czasach Bolesława Chrobrego - zna wydarzenia związane z datami: 1034 r., 1039 r., - określa, kim byli i czym zasłynęli: Bezprym, Konrad II, Jarosław Mądry, Miecław, Brzetysław - wyjaśnia przyczyny i skutki sporu między królem a biskupem - opisuje przebieg konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem - zna wydarzenia związane z datami: 1102 r., 1108 r., 1109 r., 1116 r., 1124 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Henryk Sandomierski, Zbigniew, Sieciech, Henryk V - wyjaśnia przyczyny sporu między Bolesławem Krzywoustym a Zbigniewem - wskazuje na mapie dzielnicę senioralną i ziemie przyznane poszczególnym synom i wdowie po Bolesławie Krzywoustym
<p>Dopuszczający</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: historia, źródło historyczne, nasza era, przed naszą erą, wiek - dokonuje prostej klasyfikacji źródeł historycznych - podaje przykłady źródeł pisanych i niepisanych - określa wiek danego wydarzenia - poprawnie posługuje się terminami: australopitek, homo sapiens, koczowniczy tryb życia - wskazuje na mapie kolebkę ludzkości - przedstawia główne założenia teorii Karola Darwina 	<ul style="list-style-type: none"> -zna wydarzenie związane z datą 753 r. p.n.e. - poprawnie posługuje się terminami: wilczyca kapitolinińska, patrycjusz, plebejusz - lokalizuje na mapie Italię i Rzym - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Italii - określa ramy chronologiczne istnienia monarchii w Rzymie - wymienia nazwy warstw społecznych w starożytnym Rzymie - poprawnie posługuje się terminami: republika, zgromadzenie ludowe, senat, konsul, pretor,

<ul style="list-style-type: none"> - wymienia teorie dotyczące powstania człowieka - poprawnie posługuje się terminami: rewolucja neolityczna, osiadły tryb życia, osada, epoka brązu, epoka żelaza - przedstawia zmiany, które zaszły w życiu człowieka w okresie neolitu - podaje nazwy metali wykorzystywanych przez praludzi do wytopu broni, narzędzi, ozdób - poprawnie posługuje się terminami: cywilizacja, Mezopotamia, system irygacyjny, Sumerowie, miasto-państwo - lokalizuje na mapie Mezopotamię - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Mezopotamii - wymienia osiągnięcia Sumerów - poprawnie posługuje się terminami: Babilon, Kodeks Hammurabiego, politeizm - określa, kim był i czym zasłynął Hammurabi - lokalizuje na mapie państwo babilońskie i asyryjskie - omawia najważniejsze zasady prawne zapisane w Kodeksie Hammurabiego - poprawnie posługuje się terminami: Egipt Górny, Egipt Dolny, faraon - lokalizuje na mapie Egipt - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące w Egipcie - poprawnie posługuje się terminami: politeizm, mumia, mumifikacja, sarkofag, piramida, hieroglify - wymienia imiona najważniejszych bogów egipskich - przedstawia największe osiągnięcia cywilizacji egipskiej - poprawnie posługuje się terminami: Hebrajczycy, Palestyna, Jahwe, Juda, Izrael, niewola babilońska, prorok, Mesjasz, monoteizm, judaizm, dekalog - określa, kim byli i czym zasłynęli: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon - lokalizuje na mapie Izrael - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne Palestyny - określa czas powstania cywilizacji Indii i Chin - poprawnie posługuje się terminami: Ariowie, kasta, system kastowy, buddyzm, hinduizm, nirwana, Wielki Mur Chiński - lokalizuje na mapie Indie i Chiny - omawia położenie geograficzne oraz warunki naturalne cywilizacji indyjskiej i chińskiej - wymienia osiągnięcia cywilizacji indyjskiej i chińskiej - poprawnie posługuje się terminami: piktogram, pismo klinowe, hieroglif, papirus, alfabet, Fenicjanie <ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje pisma, którymi posługiwały się ludy starożytne - podaje nazwy materiałów piśmienniczych stosowanych w starożytności - wskazuje na mapie trasy wypraw Persów przeciwko Grekom oraz miejsca najważniejszych bitew - poprawnie posługuje się terminami: Olimp, wyrocznia, Akropol, mit, heros - lokalizuje na mapie Olimp i Delfy 	<ul style="list-style-type: none"> cenzor, edyl, kwesor, trybun ludowy, veto - omawia zadania zgromadzenia ludowego, senatu - zna wydarzenia związane z datami: 264–241 r. p.n.e., 218–201 r. p.n.e., 149–146 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Hannibal, Juliusz Cezar - poprawnie posługuje się terminami: legion, wojny punickie, Kartagina, Imperium Rzymskie - wskazuje na mapie terytoria zajęte przez Rzymian podczas wojen punickich - zna wydarzenia związane z datami: 44 r. p.n.e., 31 r. p.n.e. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Spartakus, Oktawian, Kleopatra - poprawnie posługuje się terminami: prowincja, namiestnik, łuk triumfalny, gladiator - wymienia korzyści, jakie Rzym czerpał z posiadania prowincji - wyjaśnia, skąd pochodzili niewolnicy rzymscy - określa, kim był i czym zasłynął Oktawian August - poprawnie posługuje się terminami: pryncypat, cesarz, cesarstwo, barbarzyńca - określa znaczenie dróg dla funkcjonowania Imperium Rzymskiego - wymienia nazwy towarów sprowadzanych do Rzymu - wskazuje na mapie prowincje podbite przez Rzymian w okresie cesarstwa - poprawnie posługuje się terminami: Forum Romanum, łaźnia (termy), amfiteatr, westalki - omawia funkcje Forum Romanum i łaźni rzymskich - wymienia rozrywki starożytnych Rzymian - podaje imiona najważniejszych bogów rzymskich - określa, kim byli i czym zasłynęli: Wergiliusz, Horacy, Owidiusz, Liwiusz, Tacyt, Swetoniusz - poprawnie posługuje się terminami: Koloseum, akwedukt, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana - wymienia osiągnięcia kultury i architektury rzymskiej - wyjaśnia, do czego służyły Koloseum i akwedukty - podaje nazwy rzymskich zbiorów praw - wymienia przedstawicieli rzymskiej literatury i historii - zna wydarzenie związane z datą 7–4 r. p.n.e. - opisuje działalność i znaczenie postaci: Heroda Wielkiego, Poncjusza Piłata, Pawła z Tarsu - poprawnie posługuje się terminami: Mesjasz, apostołowie, chrześcijaństwo, Pismo Święte, Ewangelia, katolicy, papież - charakteryzuje działalność Jezusa z Galilei - wymienia imiona autorów Ewangelii - omawia najważniejsze zasady wiary chrześcijańskiej - określa symbole chrześcijaństwa - zna wydarzenia związane z datami: 395 r., 476 r. - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki - poprawnie posługuje się terminami: wielka wędrówka ludów, barbarzyńcy
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - podaje imiona głównych bogów i bogiń greckich oraz dziedziny życia, którym patronowali - wymienia imiona najśłynniejszych herosów greckich - zna wydarzenia związane z datami: 776 r. p.n.e., 1896 r. - poprawnie posługuje się terminami: gimnazjon, igrzyska, olimpiada, Olimpia, pięciobój olimpijski - lokalizuje na mapie Olimpię - wymienia dyscypliny sportowe znane starożytnym Grekom - wyjaśnia, kim byli Homer i Fidiasz oraz podaje tytuły ich dzieł - poprawnie posługuje się terminami: Wielkie Dionizje, koturny, dramat, tragedia, komedia, „Iliada”, „Odyseja” - przedstawia okoliczności narodzin teatru greckiego - prezentuje najważniejsze osiągnięcia kultury greckiej - wymienia nazwy greckich porządków architektonicznych - wyjaśnia, kim byli i czym zasłynęli: Sokrates, Platon, Arystoteles, Pitagoras, Herodot, Tukidydes, Archimedes - poprawnie posługuje się terminami: filozofia, logika - wymienia zagadnienia będące przedmiotem zainteresowania filozofów - opisuje dokonania przedstawicieli nauki greckiej - określa, kim byli i czym zasłynęli Filip II i Aleksander Wielki - poprawnie posługuje się terminami: Związek Morski, wojna peloponeska, Issos, Gaugamela, kultura hellenistyczna - lokalizuje na mapie Macedonię - wskazuje na mapie trasę wyprawy Aleksandra, miejsca najważniejszych bitew i zajęte terytoria 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie linię podziału cesarstwa rzymskiego na część wschodnią i zachodnią - wymienia nazwy plemion barbarzyńskich atakujących cesarstwo - lokalizuje na mapie tereny cesarstwa objęte wędrówką ludów - zna wydarzenie związane z datą 395 r. - określa, kim był i czym zasłynął Justynian I Wielki - poprawnie posługuje się terminami: Bizancjum, Hagia Sophia, katolicyzm, prawosławie - lokalizuje na mapie Konstantynopol i cesarstwo bizantyjskie - wymienia nazwy terytoriów podbitych przez Justyniana - zna wydarzenie związane z datą 622 r. - poprawnie posługuje się terminami: islam, Allah, muzułmanie, hidżra, Koran, meczet, minaret - lokalizuje na mapie Półwysep Arabski oraz miasta: Mekkę i Medynę - omawia położenie geograficzne i warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim - opisuje warunki życia i zajęcia Arabów - wymienia filary wiary arabskiej - zna wydarzenie związane z datą 800 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Pepin Krótki, Karol Wielki - poprawnie posługuje się terminami: majordom, marchia, margrabia, hrabia, hrabstwo renesans karoliński - lokalizuje na mapie pierwotne siedziby Franków - opisuje życie codzienne i zajęcia Franków - określa zasięg terytorialny państwa Franków - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Karola Wielkiego - zna wydarzenia związane z datami: 843 r., 962 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Otton I, Otton III - poprawnie posługuje się terminami: traktat w Verdun, uniwersalizm - wymienia postanowienia traktatu w Verdun - lokalizuje na mapie państwa powstałe w wyniku podziału monarchii Karola Wielkiego - określa, kim był i czym zasłynął Wilhelm Zdobywca - poprawnie posługuje się terminem Normanowie (wikingowie) - lokalizuje na mapie siedziby Normanów - omawia warunki naturalne i położenie geograficzne Półwyspu Skandynawskiego - opisuje warunki życia i zajęcia ludności normańskiej - wskazuje na mapie kierunki ekspansji wikingów - wymienia państwa powstałe na terenie Skandynawii - określa, kim byli i czym zasłynęli Cyryl i Metody - poprawnie posługuje się terminem Słowianie - dokonuje podziału Słowian na grupy (zachodnią, wschodnią, południową) - wskazuje na mapie położenie pierwszych państw słowiańskich i Węgier - omawia warunki życia i zajęcia Słowian - zna wydarzenia związane z datami: X w., 1054 r., 1122 r.
--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania postaci: Grzegorza VII i Henryka IV - poprawnie posługuje się terminami: schizma wschodnia, prawosławie, inwestytura, konkordat wormacki - wymienia przejawy kryzysu w Kościele w X w. - lokalizuje na mapie Cluny - wskazuje na mapie zasięg wpływów Kościoła katolickiego i prawosławnego - zna wydarzenia związane z datami: 966 r., 972 r. - przedstawia dokonania Mieszka I - poprawnie posługuje się terminami: drużyna książęca, woj, danina - wymienia nazwy plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie i wskazuje na mapie ich siedziby - lokalizuje na mapie główne grody w państwie Mieszka I - opisuje okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I - zna wydarzenia związane z datami: 997 r., 1000 r., 1002–1018 r., 1025r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, Otton III, Gall Anonim - poprawnie posługuje się terminami: relikwie, metropolia, kanonizacja, włócznia św. Maurycego, gród - opisuje przebieg misji św. Wojciecha - wymienia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego - zna wydarzenia związane z datami: 1025 r., 1076 r., 1079 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław ze Szczepanowa - poprawnie posługuje się terminami: trybut, denar - wymienia przyczyny kryzysu i upadku państwa polskiego w XI w. - zna wydarzenie związane z datą 1138 r. - określa, kim byli i czym zasłynęli: Władysław Herman, Bolesław Krzywousty, Władysław Wygnaniec, Kazimierz Sprawiedliwy - poprawnie posługuje się terminami: wojewoda, statut, seniorat, senior, dzielnica senioralna - wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Krzywoustego - lokalizuje na mapie grody oblegane przez Niemców - wymienia postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego
--	--

Klasa II

Ocena	Ocena śródroczna	Ocena roczna (obejmuje wymagania na ocenę śródroczną)
<p>Celujący</p> <p>(obejmuje wymagania na ocenę bardzo dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie formułuje opinie i wnioski omawia przyczyny wypraw krzyżowych - podaje lata wydarzeń: 1099 r. – zdobycie przez krzyżowców Jerozolimy, 1202–1204 – czwarta krucjata, zdobycie Bizancjum przez krzyżowców - przedstawia zasady funkcjonowania zakonów rycerskich - wskazuje na mapie Królestwo Jerozolimskie - porównuje uzbrojenie i sposób walki rycerzy europejskich z wyposażeniem oraz taktyką walki saracenów - omawia pozytywne i negatywne skutki wypraw krzyżowych - podaje lata wydarzeń: 1180 r. – zjazd w Łęczycy, 1227 r. – zjazd w Gąsawie - omawia przyczyny i skutki odstąpienia od zasady senioratu - wskazuje tereny utracone przez książąt piastowskich w czasie rozbicia dzielnicowego, m.in. Pomorze Szczecińskie, ziemię lubuską, drohiczyńską i chełmińską - wymienia grupy społeczne, które dążyły do przywrócenia jedności państwa polskiego - omawia przemiany gospodarcze na ziemiach polskich – rozwój osadnictwa i rzemiosła, wydobywanie złota, srebra oraz ołowiu, wybudowanie kopalni soli w Bochni i Wieliczce - podaje rok bitwy nad rzeką Kałką – 1223 r. i przedstawia skutki tego starcia - opisuje zasady organizacji państwa mongolskiego - określa przyczyny sukcesów militarnych Mongołów - charakteryzuje stosunek Europejczyków do Mongołów - wyjaśnia pochodzenie określenia <i>Tatarzy</i> • przedstawia genezę powstania zakonu krzyżackiego • omawia etapy budowy państwa zakonnego • charakteryzuje zamek w Malborku jako przykład średniowiecznej fortyfikacji • wskazuje, jaki wpływ mieli rycerze zakonni na rozwój gospodarczy podbitych ziem polskich • omawia okoliczności zajęcia przez Krzyżaków Pomorza Gdańskiego • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>komtura</i> • wskazuje etapy jednoczenia ziem polskich na przełomie XIII i XIV w. • omawia zmiany gospodarcze i administracyjne wprowadzone za panowania Wacława II • prezentuje dokonania Władysława Łokietka 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego Majowie są określani przez niektórych uczonych Grekami Ameryki • przedstawia system wierzeń Azteków • omawia funkcjonowanie poczty i sieci dróg <p>w państwie Inków</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy charakterystyczne sztuki prekolumbijskiej • opisuje przebieg wypraw wielkich odkrywców: Vasco da Gama, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana • omawia zasługi, jakie mieli dla rozwoju żeglarstwa Henryk Żeglarz, Ferdynand Aragoński i Izabela Kastyljska • wyjaśnia, dlaczego Hiszpania i Portugalia miały największy udział w wielkich odkryciach geograficznych • przedstawia dokonania postaci: Amerigo Vespucciego, Paola Toscanello • szczegółowo omawia przyczyny wielkich odkryć geograficznych • ocenia, jaki wpływ na odkrycia geograficzne miał rozwój kartografii i nawigacji • omawia postanowienia traktatu w Tordesillas wymienia etapy podboju państwa Azteków i Inków • wyjaśnia przyczyny powstania kolonii w Ameryce • charakteryzuje wymianę handlową pomiędzy Ameryką, Europą i Afryką na szlaku tzw. złotego trójkąta • wskazuje tereny zajęte przez Hiszpanów i Portugalczyków • podaje przyczyny zmniejszenia się liczby rdzennych mieszkańców Ameryki w XVI w. • omawia funkcjonowanie europejskich kolonii w Ameryce • omawia zmiany, jakie zaszły w handlu w wyniku odkryć geograficznych • charakteryzuje podział gospodarczy kontynentu europejskiego: państwa na zachód od Łaby specjalizujące się w handlu i rzemiośle, państwa na wschód od Łaby – zdominowane przez rolnictwo • wyjaśnia przyczyny wprowadzenia pracy nakładczej • przedstawia zmiany w rolnictwie spowodowane wzrostem wymiany handlowej • wymienia korzyści, jakie niosło za sobą wprowadzenie do użytku weksli i banknotów • tłumaczy znaczenie określenia, że gospodarka w epoce kolonialnej zaczęła mieć charakter globalny

	<ul style="list-style-type: none"> w procesie jednoczenia ziem polskich wymienia tereny wchodzące w skład państwa polskiego za panowania Przemysła II, Wacława II i Władysława Łokietka opisuje przyczyny i przebieg buntu możnowładców pod wodzą wójta Alberta omawia konflikty państwa polskiego z Krzyżakami i Czechami podaje lata wydarzeń: 1366 r. – podbój Rusi Halickiej, 1348 r. – pokój w Namysłowie charakteryzuje znaczenie podboju Rusi Halickiej dla rozwoju gospodarczego państwa polskiego prezentuje politykę Kazimierza Wielkiego wobec Żydów podaje przykłady miejscowości, w których wybudowano Orle Gniazda omawia różnice pomiędzy monarchią patrymonialną a monarchią stanową wymienia obowiązki i uprawnienia sołtysa przedstawia znaczenie kolonizacji wiejskiej dla rozwoju gospodarczego Polski w XIII–XIV w. tłumaczy pochodzenie nazw miejscowości, takich jak Środa, Piątek, Wola, Piekary, Kowale omawia kompetencje wójta, rady miejskiej i burmistrza wyjaśnia, co oznaczało powiedzenie: „Powietrze miejskie czyni wolnym” charakteryzuje sytuację materialną duchowieństwa w średniowieczu i wskazuje źródła majątku Kościoła wyjaśnia wpływ zakonów na gospodarkę i kulturę w społeczeństwie średniowiecznym określa przyczyny i skutki utworzenia zakonów żebraczych charakteryzuje poglądy wyznawane przez albigensów i waldensów uzasadnia, dlaczego działalność ruchów heretyckich wywołała sprzeciw Kościoła charakteryzuje średniowieczne wzorce osobowe przedstawia postacie, które w kulturze europejskiej uznaje się za wzorce: Szymona Słupnika, Rolanda, Karola Wielkiego omawia cechy charakterystyczne kultury rycerskiej, dworskiej i ludowej określa rolę kobiet w średniowieczu na przykładzie Eleonory Akwitańskiej i Jadwigi Śląskiej wymienia pierwsze europejskie uniwersytety i omawia ich rolę dla rozwoju nauki w średniowieczu ocenia znaczenie działalności ojców Kościoła i św. Tomasza z Akwinu wyjaśnia genezę architektury romańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia sens stwierdzenia: „Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce” omawia rolę uniwersytetów w rozwoju nauki w odrodzeniu tłumaczy, na czym polegał mecenat wyjaśnia, kim byli arianie omawia organizację kościołów protestanckich opisuje sytuację w Kościele katolickim w XVI w. wymienia zadania inkwizycji w walce z reformacją wyjaśnia, w jakim celu sporządzono indeks ksiąg zakazanych omawia reformy wprowadzone w Kościele katolickim po soborze trydenckim charakteryzuje ideologiczne założenia wystroju wewnątrz zboru protestanckiego i kościoła katolickiego ocenia rolę jezuitów w walce z reformacją przedstawia postać Ignacego Loyoli przedstawia genezę stanu szlacheckiego ocenia znaczenie przywilejów szlacheckich omawia pozycję gospodarczą i polityczną szlachty polskiej w XVI w. wyjaśnia zasady działalności ruchu egzekucyjnego porównuje sytuację polityczną i majątkową średniej szlachty z pozycją gołoty przedstawia funkcjonowanie sejmu walnego wyjaśnia, czym było wojsko kwarciane charakteryzuje przebieg obrad sejmiku szlacheckiego wymienia przyczyny rozwoju folwarków pańszczyźnianych charakteryzuje pozycję gospodarczą Gdańska oraz jego mieszkańców w XVI–XVII w. ocenia wpływ rozwoju gospodarczego Polski w XVI w. na poziom życia poszczególnych grup społecznych omawia propozycje reform społeczno-gospodarczych Jana z Ludziska oraz arian wskazuje na mapie ziemie utracone w XVI w. przez Wielkie Księstwo Litewskie na rzecz Moskwy ocenia znaczenie hołdu pruskiego dla sytuacji międzynarodowej Polski wyjaśnia przyczyny podpisania porozumienia jagiellońsko-habsburskiego w Wiedniu wymienia przyczyny i skutki wojny o Inflanty przedstawia stanowisko zwolenników unii realnej Polski i Litwy podaje argumenty przeciwników zawarcia unii polsko-litewskiej charakteryzuje ustrój, podział administracyjny, obszar oraz zróżnicowanie narodowościowe
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie <i>Biblia pauperum</i> dla upowszechniania zasad religii chrześcijańskiej • charakteryzuje sytuację Polski i Litwy w drugiej połowie XIV w. • omawia okoliczności wstąpienia na tron polski Ludwika Andegaweńskiego • przedstawia rozwój terytorialny i polityczny państwa litewskiego w XII i XIV w. • charakteryzuje sytuację państwa polsko-litewskiego na przełomie XIV i XV w. • przedstawia przebieg działań wojennych w czasie wielkiej wojny z zakonem w latach 1409–1411 • omawia przebieg bitwy pod Grunwaldem • wymienia podstawowe elementy uzbrojenia rycerzy z początku XV w. • wskazuje na mapie główne kierunki rozprzestrzeniania się „czarnej śmierci” • wskazuje na mapie tereny, na których toczyły się walki podczas wojny stuletniej oraz buntów chłopskich • omawia przyczyny wystąpień ludowych na terenie Francji i Anglii w XIV i XV w. • wymienia czynniki, które decydowały o sile militarnej imperium tureckiego • porównuje oddziały janczarów z oddziałami piechoty europejskiej • wskazuje na mapie kolejne ziemie podbijane przez Turków w Europie • wyjaśnia, z jakiego powodu po klęsce Konstantynopola wyznawcy prawosławia zaczęli nazywać Moskwę trzecim Rzymem • ocenia konsekwencje, jakie miały dla Polski i Litwy powstanie imperium osmańskiego oraz zjednoczenie ziem ruskich • wyjaśnia, dlaczego szlachta i mieszczaństwo mieszkające w Prusach dążyli do przyłączenia ich ziem do Polski <ul style="list-style-type: none"> • omawia poszczególne etapy wojny trzynastoletniej • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojny trzynastoletniej • porównuje działania wielkiej wojny z zakonem prowadzonej przez Władysława Jagiełłę do działań zbrojnych prowadzonych podczas wojny trzynastoletniej <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne rzeźby średniowiecznej na przykładzie piety i Pięknej Madonny 	<p>i religijne Rzeczypospolitej Obojga Narodów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przedstawicieli polskiego renesansu i omawia ich największe osiągnięcia • wyjaśnia, w jaki sposób działalność królowej Bony przyczyniła się do rozwoju polskiej gospodarki i kultury • tłumaczy znaczenie ogłoszenia teorii heliocentrycznej Mikołaja Kopernika i porównuje ją z systemem geocentrycznym • wskazuje renesansowe elementy krakowskiego Wawelu • wymienia grupy społeczne, które na terenach Rzeczypospolitej przyjmowały luteranizm i kalwinizm • wyjaśnia, dlaczego poglądy braci polskich zostały uznane za radykalne i były zwalczane przez przedstawicieli innych wyznań • omawia wkład arian w rozwój nauki i szkolnictwa <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postanowienia ugody sandomierskiej i konfederacji warszawskiej • tłumaczy, w jaki sposób reformacja wpłynęła na rozwój kultury polskiej • charakteryzuje rozwój kontreformacji w Polsce • ocenia znaczenie konfederacji warszawskiej dla sytuacji protestantów w Rzeczypospolitej • porównuje przebieg reformacji i kontreformacji w Europie Zachodniej z działalnością tych ruchów na ziemiach polskich • wymienia pierwszych królów elekcyjnych i charakteryzuje ich panowanie • ocenia rolę Jana Zamoyskiego w elekcji Stefana Batorego na króla Polski • przedstawia znaczenie bezkrólewia po śmierci Zygmunta Augusta • określa wpływ pierwszych wolnych elekcji na ukształtowanie ustroju Rzeczypospolitej • charakteryzuje przebieg i skutki wojny polsko-moskiewskiej o Inflanty • ocenia panowanie Stefana Batorego • podaje rok uchwalenia Aktu nawigacyjnego – 1651 r. • podaje przyczyny konfliktu króla Karola I z parlamentem • ocenia dokonania Olivera Cromwella dla ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii • wyjaśnia, kim byli ojcowie pielgrzymi i podaje, jakie święto upamiętnia ich przybycie do Ameryki • wymienia przedstawicieli zasiadających
--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • w angielskiej Izbie Gmin oraz w Izbie Lordów • omawia przyczyny wojny domowej w Anglii • określa skutki uchwalenia Aktu nawigacyjnego • przedstawia kolejne etapy kształtowania się angielskiej monarchii parlamentarnej • wymienia działania kardynała Richelieu, które doprowadziły do stworzenia we Francji monarchii absolutnej • omawia rozwój gospodarczy we Francji • podaje zasady funkcjonowania merkantylizmu • porównuje monarchię absolutną z monarchią parlamentarną • charakteryzuje rozwój kultury i sztuki za panowania Ludwika XIV • omawia okoliczności wyboru Zygmunta III Wazy na króla Polski • wskazuje pokrewieństwo Zygmunta III Wazy z Jagiellonami • ocenia politykę zagraniczną i wewnętrzną Zygmunta III Wazy • przedstawia sytuację innowierców oraz wpływy jezuitów w państwie rządzonej przez Zygmunta III Wazę • charakteryzuje sytuację Kozaków na Ukrainie • podaje przyczyny, przebieg i skutki wybuchu powstań kozackich na Ukrainie • omawia rolę Tatarów w wojnie Kozaków z wojskiem polskim • przedstawia zróżnicowanie religijne i działalność jezuitów na Ukrainie • porównuje uzbrojenie wojska zaporoskiego z wyposażeniem husarii • wymienia postanowienia rozejmu zawartego w Hadziaczu • wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Rosji na mocy pokoju wieczystego z 1686 r. • omawia kolejne etapy potopu szwedzkiego • ocenia postawę króla Jana Kazimierza podczas konfliktu polsko-szwedzkiego • wyjaśnia znaczenie podpisania traktatów welawsko-bydgoskich • charakteryzuje politykę dynastyczną Jana Kazimierza i wskazuje przyczyny jego abdykacji • omawia przebieg bitwy pod Chocimiem w 1673 r. • opisuje okoliczności elekcji Jana III Sobieskiego • wskazuje związek sztuki barokowej z kontrreformacją • wymienia cechy charakterystyczne rzeźby barokowej • omawia tematykę dominującą w malarstwie i rzeźbie epoki baroku • charakteryzuje polską literaturę barokową
--	--	---

<p>Bardzo dobry</p> <p>(obejmuje wymagania na ocenę dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia w porządku chronologicznym najważniejsze wydarzenia związane z wyprawami krzyżowymi - podaje lata wydarzeń: 1095 r. – synod w Clermont, 1096 r. – pierwsza krucjata, 1291 r. – upadek twierdzy Akka - wymienia zakony rycerskie założone podczas krucjat: joannitów, templariuszy i Krzyżaków - omawia przyczyny i skutki konfliktów wewnętrznych trwających podczas rozbięcia dzielnicowego - wymienia synów Bolesława Krzywoustego oraz przyznane im ziemie - przedstawia najważniejsze przemiany gospodarcze w Polsce w XIII w. - wymienia skutki najazdów tatarskich na państwa europejskie - szczegółowo omawia znaczenie oraz skutki bitwy pod Legnicą • wyjaśnia przyczyny sprowadzenia Krzyżaków do Polski • wymienia przyczyny sukcesów militarnych gospodarczych państwa krzyżackiego • omawia rozwój terytorialny państwa zakonnego • przedstawia okoliczności i przebieg bitwy pod Płowcami w 1333 r. • określa rolę Polski na arenie międzynarodowej • wyjaśnia znaczenie sojuszy zawartych przez Polskę z Danią i Węgrami • podaje lata wydarzeń: koronacja Przemysła II – 1295 r., Wacława II – 1300 r., Władysława Łokietka – 1320 r. • poprawnie posługuje się terminami: starosta, grosz praski • wymienia książąt piastowskich dążących do połączenia ziem polskich: Henryka Probusa, Przemysła II, Władysława Łokietka • wskazuje cele polityki Kazimierza Wielkiego związane z umacnianiem pozycji państwa polskiego • opisuje działania dyplomatyczne Kazimierza Wielkiego mające na celu zakończenie sporów z Czechami i Krzyżakami • przedstawia rozwój terytorialny państwa Kazimierza Wielkiego • podaje lata wydarzeń: 1335 r. – zjazd w Wyszehradzie, 1343 r. – pokój w Kaliszu z Krzyżakami, 1364 r. – ufundowanie Akademii Krakowskiej, 1370 r. – śmierć Kazimierza Wielkiego • określa przyczyny i skutki ekspansji na tereny Rusi Halickiej • wyjaśnia mechanizmy powstania i funkcjonowania systemu feudalnego • tłumaczy, na czym polegała zasada „Wasal mojego wasala nie jest moim wasalem” • przedstawia pozycję społeczną 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Azteków, Majów i Inków • podaje lata wydarzeń: 1498 r. – odkrycie morskiej drogi do Indii, 1492 r. – dotarcie do Ameryki przez Krzysztofa Kolumba, 1519–1522 – wyprawa dookoła świata Ferdynanda Magellana • przedstawia dokonania postaci: Ferdynanda Corteza, Francisca Pizarra, Montezumy, Atahualpy • wskazuje na mapie szlaki handlowe tworzące tzw. złoty trójkąt • poprawnie posługuje się terminami: kompania handlowa, praca nakładcza, manufaktura, kapitalizm • podaje przykłady inspiracji sztuką antyczną w architekturze i dziełach renesansowych artystów • tłumaczy znaczenie zasady „czyj kraj, tego religia” • przedstawia gospodarcze skutki ruchu reformacyjnego • ocenia, jaki wpływ na rozpowszechnienie idei reformacji miało wynalezienie druku • charakteryzuje wyznania protestanckie: luteranizm, kalwinizm, anglikanizm • podaje główne tezy głoszone przez Marcina Lutra i Jana Kalwina • omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny trzydziestoletniej • podaje rok zwołania soboru trydenckiego – 1545 r. • porównuje wnętrze zboru protestanckiego z wystrojem kościoła katolickiego • omawia najważniejsze przywileje szlacheckie • charakteryzuje różnorodność stanu szlacheckiego • przedstawia etapy kształtowania się ustroju demokracji szlacheckiej • wymienia produkty eksportowane z Polski <p>w XV–XVII w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy towarów importowanych do Polski w XV–XVII w. • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki konfliktu z Moskwą • ocenia wpływ rządów Zygmunta Starego na umocnienie międzynarodowej pozycji państwa polskiego • określa konsekwencje zawarcia unii lubelskiej • ocenia panowanie Zygmunta Augusta • omawia cechy architektury renesansu na przykładzie zabytków w Polsce • charakteryzuje literaturę polskiego odrodzenia i jej znaczenie dla rozwoju języka polskiego • wskazuje wpływy włoskiego renesansu na kulturę polską • podaje lata wydarzeń: 1570 r. – ugoda
---	---	---

	<p>duchowieństwa, rycerstwa, chłopów i mieszczan</p> <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie państwa polskiego zjednoczonego przez Władysława Łokietka przedstawia cechy monarchii stanowej • wyjaśnia zasady funkcjonowania systemu feudalnego • określa powiązania tworzące drabinę feudalną społeczeństwa średniowiecznego <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przebieg hołdu lennego oraz pasowania na rycerza • wyjaśnia, dlaczego trójpółowka była skuteczniejszą metodą uprawy ziemi niż dwupółowka i gospodarka wypaleniskowa • omawia etapy zakładania wsi na prawie niemieckim • porównuje życie codzienne mieszczan o różnym statusie społecznym • porównuje zakony żebracze z zakonami rycerskimi • wymienia najstarsze ośrodki zakonne na ziemiach polskich • wskazuje na mapie tereny europejskie, na których organizowano w średniowieczu krucjaty • przedstawia dokonania postaci: Benedykta z Nursji, św. Franciszka z Asyżu, św. Dominika Guzmána • poprawnie posługuje się terminami: uniwersytet, scholastyka, sztuki wyzwolone • wyjaśnia, dlaczego kultura średniowiecza określana jest mianem uniwersalnej • wskazuje na mapie państwa, w których znajduje się najwięcej zabytków romańskich i gotyckich • podaje przykłady średniowiecznych budowli świeckich • tłumaczy, dlaczego polskie budownictwo w stylu romańskim nie rozwinęło się w tak wysokim stopniu jak w Europie Zachodniej • opisuje okoliczności zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie • ocenia panowanie Jadwigi i Władysława Jagiełły • przedstawia dokonania postaci: Mendoga, Ludwika Andegaweńskiego, Giedymina, Jadwigi, Władysława Jagiełły, Witolda • przedstawia dokonania postaci: Ulricha von Jungingena, Zawiszy Czarnego, Mikołaja Trąby, Pawła Włodkowica • omawia skutki epidemii dżumy • wymienia przyczyny i następstwa wojny stuletniej • przedstawia przyczyny i przebieg powstania husytów w Czechach • wyjaśnia, dlaczego Jana Husa spalono na stosie • uzasadnia, dlaczego upadek 	<p>w Sandomierzu, 1573 r. – konfederacja warszawska, 1596 r. – unia brzeska, 1602 r. – założenie Akademii Rakowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje tereny zamieszkałe przez katolików, prawosławnych, luteran, kalwinistów i arian <ul style="list-style-type: none"> • omawia główne założenia artykułów henrykowskich oraz dokumentu <i>pacta conventa</i> • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej • przedstawia dokonania postaci: Henryka VIII, Elżbiety I, Karola I, Olivera Cromwella, Karola II Stuarta, Wilhelma Orańskiego • przedstawia dokonania postaci: Ludwika XIV, Armanda Richelieu, Jeana Baptiste'a Colbert, Moliere, Pierre'a Corneille'a, Jeana Baptiste'a Racine'a • wymienia przyczyny i skutki wojen polsko-szwedzkich • opisuje uzbrojenie husarii • charakteryzuje rolę hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza w bitwach pod Kłuszynem, Cecorą i Chocimiem • przedstawia sytuację militarną Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XVII w. • podaje lata wydarzeń: 1610 r. – bitwa pod Kłuszynem, 1612 r. – kapitulacja Smoleńska, 1634 r. <ul style="list-style-type: none"> – pokój w Polanowie, 1620 r. – bitwa pod Cecorą • podaje lata wydarzeń: 1648 r. – wybuch powstania Chmielnickiego, klęska pod Żółtymi Wodami, 1651 r. – zwycięstwo wojsk polskich pod Beresteczkiem, 1654 r. – porozumienie w Perejasławiu, 1658 r. – ugoda w Hadziaczu, 1667 r. – rozejm w Andruszowie, 1686 r. – przyznanie Rosji Ukrainy lewobrzeżnej • przedstawia okoliczności najazdu Szwedów na Polskę • określa znaczenie ataku Szwedów na klasztor jasnogórski dla przebiegu wojny polsko-szwedzkiej • podaje lata wydarzeń: 1655 r. – początek potopu szwedzkiego, konfederacja w Tyszowcach, obrona Jasnej Góry, 1656 r. – bitwa pod Warką, 1660 r. – pokój w Oliwie • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki odsieczy wiedeńskiej • wyjaśnia, na czym polegał kryzys Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. • ocenia znaczenie zastosowania <i>liberum veto</i> w celu zerwania sejmu • przedstawia cechy charakterystyczne kultury sarmackiej • opisuje typowy strój polskiej szlachty z XVII w. • przedstawia dokonania postaci: Jana Sebastiana Bacha, Jerzego Fryderyka
--	---	--

	<p>Konstantynopola jest uznawany za jedną z granicznych dat średniowiecz</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Władysława III Warneńczyka, Jana Hunyadyego, Dymitra Dońskiego, Iwana III Srogiego, Iwana IV Groźnego • podaje nazwy ziem odzyskanych przez Królestwo Polskie na mocy pokoju toruńskiego z 1466 r. • wymienia zmiany, które zaszły w sytuacji międzynarodowej Polski po wojnie trzynastoletniej • ocenia znaczenie przywilejów nadanych w czasie wojny trzynastoletniej stanowi szlacheckiemu • przedstawia dokonania postaci: Jana Bażyńskiego, Piotra Dunina, Kazimierza Jagiellończyka • wskazuje na mapie tereny, na których powstało najwięcej budowli w stylu gotyckim • przedstawia dokonania postaci: Wita Stwosza, Marcina Króla, Wojciecha z Brudzewa, Mikołaja Kopernika, Pawła Włodkowica, Jana Ostroroga 	<p>Haendla, Antonia Vivaldiego, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Jana Andrzeja Morsztyna, Jana Chryzostoma Paska, Wespazjana Kochanowskiego, Wacława Potockiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje kościół II Gesú i Wersal jako wzorcowe budowle w stylu barokowym
<p>Dobry (obejmuje wymagania na ocenę dostateczną)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: krucjata, krzyżowcy, Lewant, zakony rycerskie - poprawnie posługuje się terminami: statut, senior, princeps • przedstawia dokonania postaci: Czyngis-chana, Henryka Pobożnego • poprawnie posługuje się terminami: haracz, chan • podaje co najmniej jeden skutek najazdu tatarskiego na Polskę - podaje korzyści i zagrożenia wynikające z osiedlenia się Krzyżaków w Prusach • omawia znaczenie koronacji Władysława Łokietka w Krakowie dla integracji państwa polskiego - opisuje próby odzyskania przez Władysława Łokietka Pomorza Gdańskiego • omawia reformy wprowadzone przez Kazimierza Wielkiego i ich znaczenie dla unifikacji i rozwoju gospodarczego ziem polskich • poprawnie posługuje się terminami: przywilej składu, prawo przymusu drogowego, poradnie • charakteryzuje politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego • omawia wkład Kazimierza Wielkiego w umocnienie państwa polskiego pod względem politycznym i gospodarczym • poprawnie posługuje się terminami: wasal, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze ośrodki cywilizacyjne rdzennych mieszkańców Ameryki • przedstawia dokonania postaci: Henryka Żeglarza, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Krzysztofa Kolumba, Ferdynanda Magellana • poprawnie posługuje się terminem konkwistador • wyjaśnia, kim byli korsarze • omawia znaczenie założenia kompanii handlowych dla rozwoju wymiany towarowej między Europą a Afryką, Azją i Ameryką • przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Leonarda da Vinci, Galileusza, Giordana Bruna, Michała Anioła, Erazma z Rotterdamu, Jana Gutenberga • podaje przykłady dzieł artystów epoki odrodzenia • podaje lata wydarzeń: 1517 r. – wystąpienie Marcina Lutera, początek reformacji, 1534 r. – powstanie Kościoła anglikańskiego, 1536 r. – ogłoszenie doktryny przez Jana Kalwina, 1555 r. – podpisanie pokoju w Augsburgu • poprawnie posługuje się terminami: symonia, odpust, nepotyzm, reformacja, luteranizm, protestanci, kalwinizm, arianie • prezentuje główne nurty ruchu reformacyjnego • omawia najważniejsze skutki reformacji • poprawnie posługuje się terminami: inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych, jezuita, nuncjusz, kongregacja

	<p>senior, suzeren, lenno, system feudalny, stan, społeczeństwo stanowe, monarchia patrymonialna, hold lenny</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia pozycję prawną i majątkową stanu rycerskiego • podaje cechy charakterystyczne kultury rycerskiej • poprawnie posługuje się terminami: lokacja, sołtys, ława, wolnizna, dwupółówka, trójpółówka, metoda wypaleniskowa • podaje przyczyny rozwoju kolonizacji wiejskiej • poprawnie posługuje się terminami: patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, burmistrz, ława, cech, czeladnik • tłumaczy, na czym polegała lokacja miasta na prawie magdeburskim • podaje lata soboru w Konstancji: 1414–1418 • poprawnie posługuje się terminami: duchowieństwo, benedyktyni, cystersi, ruchy heretyckie, inkwizycja, zakony żebracze • wymienia średniowieczne ruchy heretyckie: waldensów i albigensów • przedstawia dokonania św. Tomasza z Akwinu • poprawnie posługuje się terminami: portal, prezbiterium, przypora, inicjał, miniatura, <i>Biblia pauperum</i> • wymienia przykładowe zabytki romańskie i gotyckie na ziemiach polskich • wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z zawarcia unii polsko-litewskiej • opisuje skutki unii w Krewie dla sytuacji międzynarodowej Litwy • podaje lata wydarzeń: 1374 r. – nadanie przywileju w Koszycach, 1385 r. – unia polsko-litewska w Krewie, 1401 r. – unia w Wilnie, 1413 r. – unia w Horodle • podaje lata wydarzeń: 15 lipca 1410 r. – bitwa pod Grunwaldem, 1411 r. – pierwszy pokój toruński, 1414–1418 – sobór w Konstancji • wymienia postanowienia pokoju toruńskiego z 1411 r. • podaje lata wydarzeń: 1337–1453 – wojna stuletnia • przedstawia dokonania postaci: Joanny d’Arc, Jana Husa, Johna Balla, Johna Wicklefa, Jana Żiżki • podaje lata wydarzeń: 1444 r. – bitwa pod Warną, 1453 r. – zdobycie Konstantynopola • podaje lata wydarzeń: 1440 r. – powstanie Związku Pruskiego, 1454 r. – początek wojny trzynastoletniej, 1454 r. – bitwa pod Chojnicami, 1462 r. – bitwa pod Świecinem, 1466 r. – drugi pokój toruński 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: szlachta, magnaci, szlachta zagrodowa, gołota, senat, sejmik, poseł, instrukcje poselskie, sejm walny, izba poselska, marszałek, konstytucje sejmowe, <i>вето</i>, kanclerz, podskarbi, hetman, ruch egzekucyjny, królewszczyzny, wojsko kwarciane • wymienia trzy stany sejmujące • wskazuje na mapie główne ośrodki handlowe na ziemiach polskich • podaje lata wydarzeń: 1515 r. – układ z Habsburgami, 1525 r. – hold pruski • podaje najważniejsze wydarzenia z wojny z Moskwą • podaje lata wydarzeń: 1563–1570 – wojna o Inflanty, 1569 – unia lubelska, 1572 – bezpotomna śmierć Zygmunta Augusta • wymienia postanowienia unii lubelskiej • wyjaśnia przyczyny i skutki zawarcia unii w Lublinie • przedstawia dokonania postaci: Mikołaja Kopernika, Macieja z Miechowa, Marcina Kromera, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Reja, Szymona Szymonowica, Andrzeja Frycza Modrzewskiego • przedstawia dokonania postaci: Jana Łaskiego, Faustyna Socyna, Piotra Skargi, Stanisława Hojusza • wyjaśnia, kim byli arianie • podaje lata wydarzeń: 1572 r. – śmierć Zygmunta Augusta, 1573 r. – pierwsza wolna elekcja, 1575 r. – elekcja Stefana Batorego, 1577 r. – początek wojny o Inflanty, 1582 r. – rozejm w Jamie Zapolskim • przedstawia dokonania postaci: Jakuba Uchańskiego, Henryka Walezego, Anny Jagiellonki, Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego • podaje lata wydarzeń: 1649 r. – ścięcie Karola I, 1660 r. – restauracja monarchii, 1679 r. – uchwalenie <i>Habeas Corpus Act</i> • podaje lata wydarzeń: 1605 r. – bitwa pod Kircholmem, 1627 r. – bitwa pod Oliwą, 1629 r. rozejm w Starym Targu • przedstawia dokonania postaci: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Koniecpolskiego • wskazuje na mapie tereny, na których toczyły się walki w czasie wojen polsko-szwedzkich • przedstawia dokonania postaci: Borysa Godunowa, Wasyla Szujskiego, Stanisława Żółkiewskiego, Jana Karola Chodkiewicza • omawia sytuację Kozaków zamieszkujących Zaporozie
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najszlachetniejsze przykłady sztuki gotyckiej w Polsce: m.in. ołtarz Wita Stwosza, Bazylikę Mariacką w Gdańsku, Barbakan w Krakowie, ratusz w Toruniu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dokonania postaci: Władysława IV, Jana Kazimierza, Bohdana Chmielnickiego, Tuhaj-beja, Jeremiego Wiśniowieckiego przedstawia dokonania postaci: Karola Gustawa, Hieronima Radziejewskiego, Janusza Radziwiłła, Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego, Jerzego Rakoczego wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew potopu szwedzkiego podaje lata wydarzeń: 1673 r. – bitwa pod Chocimiem, 1683 r. – bitwa pod Wiedniem, 1699 r. – pokój z Turcją w Karłowicach przedstawia dokonania postaci: Jerzego Lubomirskiego, Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana Sobieskiego, Marii Kazimiery, Władysława Sycińskiego lokalizuje na mapie miejsca bitew w czasie wojen Polski z Turcją wskazuje przyczyny wojny z Turcją w drugiej połowie XVII w. poprawnie posługuje się terminami: barok, makaronizmy, portret trumienny, sarmatyzm
<p>Dostateczny (obejmuje wymagania na ocenę dopuszczającą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prawidłowo sytuuje na osi czasu okres wypraw krzyżowych - wskazuje na mapie dzielnice Polski: Małopolskę, Wielkopolskę, Mazowsze, Śląsk, Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie • wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Mongołów • wymienia tereny w Europie, które atakowali Tatarzy • wymienia plemiona podbite przez Krzyżaków: Prusów i Jaćwingów • wskazuje na mapie Malbork • wskazuje na mapie zasięg terytorialny państwa Władysława Łokietka • przedstawia przyczyny podejmowania prób zjednoczenia ziem polskich • wymienia reformy gospodarcze wprowadzone przez Kazimierza Wielkiego • wymienia wynalazki i ulepszenia w rolnictwie wprowadzone w XII–XIV w. • wymienia warstwy społeczne w miastach średniowiecznych • wyjaśnia, jakie funkcje pełniły w średniowiecznym mieście: ratusz, pręgierz, rynek, targowisko, mury • wyjaśnia wyrażenie „benedyktyńska praca” • omawia znaczenie łaciny w średniowiecznej Europie • wymienia cechy charakterystyczne dla stylu romańskiego i gotyckiego • przedstawia dokonania postaci: Mendoga, Ludwika Andegaweńskiego, Giedymina, Jadwigi, Władysława Jagiełły, Witolda • na podstawie drzewa genealogicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze osiągnięcia techniczne cywilizacji prekolumbijskich • poprawnie posługuje się terminami: astrolabium, karawela, kompas, busola • wskazuje na mapie szlaki wypraw najważniejszych odkrywców – Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana • przedstawia następstwa odkryć geograficznych dla gospodarki Europy wymienia najważniejsze zmiany gospodarcze spowodowane odkryciami • poprawnie posługuje się terminami: mecenas, renesans, odrodzenie, humanizm • wymienia cechy charakterystyczne architektury renesansu • przedstawia dokonania postaci: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII • wymienia przyczyny reformacji • omawia główne zasady działalności zakonu jezuitów • przedstawia przyczyny i skutki wojny trzydziestoletniej • wyjaśnia znaczenie Gdańska dla wymiany towarowej między Polską a Europą Zachodnią • wskazuje na mapie państwa, w których na przełomie XV i XVI w. władzę sprawowali Jagiellonowie • lokalizuje na mapie kraje, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny za panowania Zygmunta Starego • poprawnie posługuje się terminami: unia realna i unia personalna

	<p>wskazuje pokrewieństwo między Piastami, Andegawenami i Jagiellonami</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia unii w Krewie i Horodle wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Litewskie, państwo zakonu krzyżackiego, Węgry wyjaśnia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim wskazuje na mapie Czerwińsk, Grunwald, Malbork, Toruń tłumaczy pojęcie „czarna śmierć” podaje niektóre skutki epidemii dżumy w XIV w. wymienia powstania ludowe, które wybuchły na terenie Francji i Anglii w XIV i XV w. wskazuje na mapie państwa biorące udział w wojnie stuletniej omawia główne założenia husytyzmu poprawnie posługuje się terminami: sułtan, janczarzy, car wskazuje na mapie: imperium osmańskie, Konstantynopol, Warnę, Wielkie Księstwo Moskiewskie poprawnie posługuje się terminem stan szlachecki wymienia przyczyny i skutki wojny trzynastoletniej omawia znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej w 1400 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Carstwo Rosyjskie, ziemie włączone na mocy unii lubelskiej do Korony omawia rozwój szkolnictwa w czasach odrodzenia poprawnie posługuje się terminami: bracia polscy, konfederacja, grekokatolicy poprawnie posługuje się terminami: konfederacja, interreks, sejm konwokacyjny, sejm elekcyjny, sejm koronacyjny, artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>, piechota wybraniecka poprawnie posługuje się terminami: gentry, purytanie, rojaliści, restauracja monarchii podaje przykładowe osiągnięcia kultury i sztuki francuskiej XVII w. poprawnie posługuje się terminami: rokosz, husaria poprawnie posługuje się terminami: dymitriady, Dzikie Pola, porohy, Zaporozże, Kozacy, kozaczyzna, ataman, sicz omawia pozycję społeczną i polityczną Kozaków w Rzeczypospolitej wymienia przyczyny i skutki najazdu Szwedów na Polskę poprawnie posługuje się terminami: abdykować, Święta Liga, <i>liberum veto</i> omawia cechy charakterystyczne dla architektury epoki baroku
<p>Dopuszczający</p>	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje na mapie Palestynę wskazuje co najmniej jedną przyczynę podaje rok bitwy pod Legnicą – 1241 r. oraz jeden skutek wypraw krzyżowych podaje wydarzenie, które rozpoczęło rozbicie dzielnicowe (testament Bolesława Krzywoustego 1138 r.) podaje rok sprowadzenia Krzyżaków do Polski 1226 r. wskazuje na mapie państwo Kazimierza Wielkiego wymienia stany: rycerstwo, duchowieństwo, mieszczaństwo i chłopów charakteryzuje zajęcia i życie codzienne chłopów w średniowieczu podaje elementy obronne średniowiecznego miasta przedstawia warunki życia codziennego w średniowiecznym mieście wskazuje na mapie najpopularniejsze w średniowieczu miejsca pielgrzymek – Rzym i Santiago de Compostela wymienia średniowieczne wzorce osobowe: ascety, rycerza, władcy wyjaśnia, w jaki sposób kopiowano i ozdabiano księgi w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia co najmniej dwie przyczyny wielkich odkryć geograficznych wymienia skutki odkryć geograficznych dla rdzennych mieszkańców Ameryki tłumaczy znaczenie wynalezienia druku dla rozwoju renesansowej nauki określa, w którym państwie narodził się renesans wymienia zmiany wprowadzone w Kościele katolickim w wyniku soboru trydenckiego omawia funkcjonowanie folwarku pańszczyźnianego wyjaśnia przyczyny i przebieg ostatniego konfliktu zbrojnego z zakonem krzyżackim lokalizuje na mapie tereny Wielkiego Księstwa Litewskiego i ziemie Korony uzasadnia, dlaczego XVI w. w Polsce nazywa się złotym wiekiem wymienia przykładowe dzieła sztuki renesansowej w Polsce omawia okoliczności pierwszych wolnych elekcji podaje co najmniej jedną przyczynę wojny domowej w Anglii wymienia co najmniej jedną cechę gospodarki merkantylistycznej podaje co najmniej jedną przyczynę konfliktu Zygmunta III ze szlachtą

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny i skutki wstąpienia Władysława Jagiełły na tron polski • wymienia skutki wielkiej wojny z Krzyżakami • przedstawia co najmniej jedną przyczynę i jeden skutek wojny stuletniej • wyjaśnia skutki wprowadzenia broni palnej i armii zaciężnej • wyjaśnia skutki zdobycia Konstantynopola przez Turków • wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski w wyniku podpisania drugiego pokoju toruńskiego • wyjaśnia, dlaczego okres panowania Kazimierza Jagiellończyka nazywany jest złotą jesienią polskiego średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia co najmniej po jednej przyczynie wojen prowadzonych w pierwszej połowie XVII w. z Rosją i Turcją • wymienia co najmniej jedną przyczynę powstania kozackiego • omawia znaczenie bitwy pod Wiedniem z 1683 • omawia cechy charakterystyczne sztuki barokowej w Polsce
--	--	--

Klasa III

Ocena	Ocena śródroczna	Ocena roczna (obejmuje wymagania na ocenę śródroczną)
<p>Celujący (obejmuje wymagania na ocenę bardzo dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje wpływ epoki oświecenia na kształtowanie się modeli ustrojowych XIX w. • omawia rolę masonerii • analizuje wpływ ideologii oświecenia na powstanie państw absolutyzmu oświeconego • dokonuje samodzielnej oceny znaczenia i następstw rządów Wettinów w Rzeczypospolitej • charakteryzuje przyczyny wzrostu nietolerancji religijnej w Polsce • samodzielnie ocenia działalność króla w latach 1764–1772 • określa cel powstawania kolejnych, naśladowczych wersji „Kołacza królewskiego” • wyjaśnia propagandową rolę rycin oraz działania państw zaborczych, mające na celu zafałszowanie prawdy historycznej • w oparciu o mapę szeroko charakteryzuje i porównuje rozwój oświaty i gospodarki na ziemiach polskich • wymienia przykłady sztuki klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu • przedstawia losy obrazów Canaletta w czasach powstań narodowych i II wojny światowej • wyjaśnia rolę dzieł Canaletta w procesie odbudowy Warszawy po II wojnie światowej • omawia konsekwencje powstania Stanów Zjednoczonych dla sytuacji międzynarodowej • określa znaczenie symboliki flagi amerykańskiej • szeroko omawia wpływ idei oświecenia na treść Deklaracji praw człowieka i obywatela • porównuje treść Deklaracji praw człowieka i obywatela z Deklaracją niepodległości Stanów Zjednoczonych • ocenia wpływ rewolucji francuskiej na dzieje Europy • omawia rolę tradycji związanej z Orderem Virtuti Militari • wskazuje elementy ideologii oświecenia, które znalazły swoje odbicie w Konstytucji 3 maja • ocenia znaczenie wewnętrznych i zewnętrznych przyczyn upadku Rzeczypospolitej • ocenia znaczenie epoki napoleońskiej w dziejach Europy • samodzielnie i szeroko ocenia oraz uzasadnia znaczenie epoki napoleońskiej dla Polaków • ocenia, jakie konsekwencje dla Europy przyniosły postanowienia kongresu • ocenia rolę kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy • wymienia przyczyny oraz skutki rewolucji i powstań, które wybuchły w Europie po kongresie wiedeńskim • opisuje zmiany w poziomie życia różnych grup społecznych w XIX w. na podstawie źródeł pisanych, ikonograficznych i statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje cele i znaczenie powstania krakowskiego i powstania wielkopolskiego • omawia rozwój impresjonizmu • ocenia działalność Romualda Traugutta • charakteryzuje zmiany w umundurowaniu wojska w I wojnie światowej • ocenia wpływ i znaczenie wielkiej wojny dla Europy i świata • wyjaśnia znaczenie i rolę użycia zeppelinów w latach 1914–1918 • charakteryzuje działania lotnictwa podczas wielkiej wojny • omawia losy rodziny carskiej po przewrocie bolszewickim • szczegółowo omawia reakcję państw europejskich na wydarzenia w Rosji oraz wpływ rewolucji na sytuację polityczną w Europie

	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki powstania nowych ideologii • ocenia wpływ i znaczenie Wiosny Ludów na dzieje Europy drugiej połowy XIX w. • przedstawia międzynarodowe tło wybuchu powstania listopadowego 	
<p>Bardzo dobry (obejmuje wymagania na ocenę dobrą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Edmunda Cartwrighta, Johna Kaya, Denisa Diderota • porównuje klasycyzm z innymi kierunkami artystycznymi • charakteryzuje styl rokoko • charakteryzuje rozwój terytorialny Rosji, Prus i monarchii austriackiej • porównuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Rosji i Austrii • analizuje politykę wewnętrzną i zewnętrzną Wettinów • szczegółowo omawia znaczenie oraz skutki wojny północnej • przy pomocy mapy wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w. na tle sytuacji międzynarodowej • analizuje politykę wewnętrzną i zewnętrzną Wettinów • przedstawia rolę postaci: Maurycego Beniowskiego, Kajetana Sołtyka, Józefa Andrzeja Załuskiego, Wacława Rzewuskiego, Józefa Pułaskiego, Michała Krasińskiego oraz ocenia ich wpływ na dzieje Polski • opisuje rycinę Noela Le Mire'a „Kołacz królewski” i Johannesa Nilsona „Położenie Królestwa Polskiego w roku 1773” • tłumaczy genezę porównania pierwszego rozbioru Polski do królewskiego ciasta • przedstawia dokonania postaci: Antoniego Tyzenhousa, Andrzeja Zamoyskiego, Adama Naruszewicza, Wojciecha Bogusławskiego, Franciszka Zabłockiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Marcella Bacciarellego • omawia reformy w szkolnictwie w Rzeczypospolitej w XVIII w. • ocenia wpływ włoskiego malarza na rozwój polskiego oświecenia • analizuje sytuację kolonii angielskich w Ameryce Północnej w XVIII w. • charakteryzuje przebieg wojny o niepodległość USA • ocenia zasługi Jerzego Waszyngtona dla uzyskania niepodległości Stanów Zjednoczonych • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew wojny o niepodległość USA • wymienia przyczyny wojny o niepodległość USA • charakteryzuje politykę Wielkiej Brytanii stosowaną wobec kolonii • wymienia reformy przeprowadzone przez Konstytuante • ocenia postawę króla Ludwika XVI • przedstawia dokonania postaci: Jeana-Paula Marata, Georges'a Dantona, Jacques'a Pierre'a Brissota • charakteryzuje ugrupowania polityczne Konwentu Narodowego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie wynalazków rewolucji przemysłowej dla rozwoju cywilizacji • przedstawia dokonania postaci: Alexisa de Tocqueville'a, Adama Smitha, Edmunda Burke'a, Giuseppe Mazziniego, Claude'a de Saint-Simona, Charles'a Fouriera, Roberta Owena, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa • przedstawia dokonania postaci: Ludwika Napoleona Bonapartego, Fryderyka Wilhelma IV, Franciszka Józefa I, Józefa Bema, Lajosa Kossutha, Giuseppe Mazziniego • charakteryzuje i ocenia politykę zaborców wobec Polaków w latach 1815–1830 • omawia przyczyny klęski powstania listopadowego i ocenia jego znaczenie dla Polaków • charakteryzuje działalność Rządu Narodowego w okresie powstania listopadowego • omawia wydarzenia Wiosny Ludów na ziemiach polskich na tle wydarzeń europejskich • wyjaśnia znaczenie rozwoju ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji • ocenia znaczenie działalności Polaków dla wydarzeń Wiosny Ludów w Europie • charakteryzuje zjednoczenie Włoch w kontekście porównania tego wydarzenia z ruchami zjednoczeniowymi w innych częściach Europy • ocenia znaczenie zjednoczenia Włoch dla rozwoju idei narodowych w Europie • charakteryzuje rolę Jarosława Dąbrowskiego w wydarzeniach rewolucyjnych w Paryżu • porównuje metody polityczne stosowane przez Bismarcka z postawą Cavoura i Garibaldiiego w okresie jednoczenia Włoch • omawia rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w XIX w. • ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych • charakteryzuje zjawisko emigracji do USA • ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw na przykładzie Wielkiej Brytanii • wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w. • wymienia możliwości wykorzystania wynalazków XIX w. w różnych dziedzinach życia oraz wskazuje pozytywne i negatywne zastosowania tych odkryć • przedstawia koncepcje ideologów anarchizmu • opisuje założenia syjonizmu • ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej • omawia rolę organizacji nowożytnych igrzysk olimpijskich w rozwoju kultury masowej i przemian obyczajowych • wymienia najważniejszych twórców impresjonizmu

	<ul style="list-style-type: none"> • omawia etapy rewolucji francuskiej • wskazuje na mapie tereny przyłączone do Francji w okresie republiki oraz obszary objęte działaniami kontrrewolucyjnymi • ocenia znaczenie reform Sejmu Czteroletniego • wymienia najważniejsze bitwy wojny w obronie Konstytucji 3 maja: pod Dubienką i Zieleńcami • wskazuje na mapie Targowicę, Zieleńce i Dubienkę • wyjaśnia rolę wydania przez Tadeusza Kościuszkę Uniwersału połanieckiego • omawia wpływ bitew pod Raclawicami, Szczekocinami i Maciejowicami dla przebiegu powstania kościuszkowskiego • uzasadnia oświeceniowy charakter konstytucji amerykańskiej, francuskiej i Konstytucji 3 maja • ocenia znaczenie Konstytucji 3 maja dla dziejów Polski • omawia zmiany, jakie zostały wprowadzone na mocy Kodeksu Napoleona • lokalizuje na mapie terytoria przyłączone do Francji przed 1812 r. • charakteryzuje sytuację międzynarodową Francji w epoce napoleońskiej • omawia udział Polaków w bitwach na Półwyspie Iberyjskim • opisuje uzbrojenie armii Księstwa Warszawskiego • przedstawia dokonania postaci: Aleksandra I, Fryderyka Wilhelma III, Roberta Stewarta Castlereagha, Klemensa von Metternicha, Charlesa Talleyranda • wskazuje na mapie Europy zmiany terytorialne wprowadzone w 1815 r. • omawia okoliczności zorganizowania kongresu w Wiedniu • przedstawia znaczenie regulaminu dyplomatycznego • opisuje przebieg wydarzeń w Rosji, Francji, Belgii, Grecji i we Włoszech 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, czym był Salon Odrzuconych • charakteryzuje okres odwilży posewastopolskiej • określa znaczenie dekretu o uwłaszczeniu dla klęski powstania • ocenia wpływ manifestacji patriotycznych z lat 1860–1861 na wybuch powstania styczniowego • omawia metody postępowania Rosjan w stosunku do przywódców polskiego powstania narodowego • na przykładzie obrazu Jana Matejki „Stańczyk” charakteryzuje idee konserwatystów krakowskich • ocenia politykę zaborców w poszczególnych zaborach wobec rozwoju kultury polskiej • opisuje rozwój ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich • przedstawia dokonania postaci: Stanisława Wojciechowskiego, Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego • przedstawia skutki rewolucji z lat 1905–1907 na ziemiach polskich • charakteryzuje sztukę Młodej Polski – jej reprezentantów i główne dzieła • wyjaśnia rolę historii w kształtowaniu polskiej kultury narodowej • charakteryzuje politykę głównych mocarstw światowych przed wybuchem I wojny światowej • ocenia znaczenie wyścigu zbrojeń dla wybuchu konfliktu światowego • porównuje działania na froncie zachodnim z walkami na froncie wschodnim • wskazuje na mapie linię frontu na wschodzie i zachodzie pod koniec 1914 r. oraz w momencie zawieszenia broni • charakteryzuje walki na Bałkanach w I wojnie światowej • wymienia najważniejsze bitwy morskie stoczone podczas I wojny światowej • omawia zastosowanie czołgów w I wojnie światowej • przedstawia rolę postaci: Aleksandra Kiereńskiego, Iwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego • charakteryzuje działalność Rządu Tymczasowego, kierowanego przez Aleksandra Kiereńskiego • wyjaśnia rolę Niemiec we wzmocnieniu ugrupowania bolszewików w Rosji • wyjaśnia znaczenie uznania przez Francję i Wielką Brytanię Komitetu Narodowego Polskiego za reprezentację narodu polskiego • omawia cele i działalność Związku Walki Czynnej, Związku Strzeleckiego, Towarzystwa „Strzelec”, Polskich Drużyn Strzeleckich, Drużyn Podhalańskich, Drużyn Bartoszewych, Naczelnego Komitetu Narodowego, Polskiej Organizacji Wojskowej • wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej • wskazuje na przełomowe znaczenie dla sprawy polskiej orędzia prezydenta USA Thomasa Woodrowa Wilsona
<p>Dobry (obejmuje wymagania na</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania postaci: Karola Linneusza, Benjamina Franklina, Denisa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie rozwoju ukraińskiego ruchu narodowego w Galicji

<p>ocenę dostateczną)</p>	<p>Diderota</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie odkryć epoki oświecenia • wymienia najważniejsze wynalazki XVIII w. • omawia przyczyny i skutki reform przeprowadzonych w Rosji, Prusach i Austrii • ocenia znaczenie przeprowadzonych reform dla układu sił w Europie XVIII w. • podaje lata wydarzeń: 1689 r. – początek samodzielnych rządów Piotra I, 1756–1763 – wojna siedmioletnia • poprawnie posługuje się terminami: konfederacja warszawska, konfederacja sandomierska, Order Orła Białego • podaje lata wydarzeń: 1704–1709 i 1733–1736 – panowanie Stanisława Leszczyńskiego, 1709 r. – bitwa pod Połtawą, 1721 r. – pokój w Nystad, 1736 r. – sejm pacyfikacyjny • wyjaśnia okoliczności elekcji Augusta II Mocnego • opisuje przebieg wojny północnej • wymienia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich • poprawnie posługuje się terminami: konfederacja słucka, toruńska, radomska, prawa kardynałne, ryngraf, innowierca • podaje rok zawiązania konfederacji barskiej – 1768 r. • omawia reformy sejmu konwokacyjnego • charakteryzuje stanowisko państw europejskich wobec pierwszego rozbioru Polski • wyjaśnia, dlaczego pierwszy rozbiór Polski naruszył równowagę sił w Europie • podaje lata wydarzeń: 1740 r. – utworzenie Collegium Nobilium, 1747 r. – otwarcie Biblioteki Załuskich • poprawnie posługuje się terminami: Biblioteka Załuskich, Operalnia • ocenia wkład Stanisława Augusta w rozwój polskiego oświecenia • podaje lata wydarzeń: 1777 r. – bitwa pod Saratogą, 1781 r. – bitwa pod Yorktown, 1783 r. – zawarcie pokoju w Paryżu • przedstawia dokonania postaci: Thomasa Jeffersona, Benjaminą Franklina i Johna Adamsa • opisuje wydarzenia związane z zatopieniem ładunku herbaty w Bostonie • wyjaśnia symboliczne znaczenie „bostońskiego picia herbaty” dla rozpoczęcia wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych • podaje daty wydarzeń: 14 lipca 1789 r. – zdobycie Bastylji, 21 stycznia 1793 r. – egzekucja Ludwika XVI • podaje daty wydarzeń: 20 września 1792 r. – bitwa pod Valmy, 27 lipca 1794 r. (9 thermidora roku II) – przewrót thermidoriański • poprawnie posługuje się terminami: rojaliści, przewrót thermidoriański • przedstawia dokonania postaci: Jana Dekerta, księcia Józefa Poniatowskiego, Tadeusza 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie działalności Polaków dla wydarzeń Wiosny Ludów w Europie • wymienia przyczyny wybuchu oraz omawia przebieg powstań krakowskiego i wielkopolskiego • porównuje cele i znaczenie powstania krakowskiego i powstania wielkopolskiego • przedstawia dokonania postaci: Krzysztofa Mrongowiusza, Józefa Lompy, Franza von Stadion • wymienia przyczyny wybuchu oraz omawia przebieg powstań krakowskiego i wielkopolskiego • porównuje cele i znaczenie powstania krakowskiego i wielkopolskiego • charakteryzuje poczynania zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej w okresie Wiosny Ludów • przedstawia sytuację międzynarodową państw włoskich w połowie XIX w. • wymienia wydarzenia polityczne w Europie, które wpłynęły na zjednoczenie Włoch • omawia przebieg i wyróżnia kolejne etapy procesu zjednoczenia Włoch • wymienia przyczyny i skutki wojny prusko-francuskiej w latach 1870–1871 • omawia przebieg wydarzeń związanych z Komuną Paryską • wskazuje na mapie obszar Związku Północnoniemieckiego oraz cesarstwa niemieckiego • przedstawia przebieg wojny secesyjnej w USA • wskazuje na mapie miejsca przełomowych bitew wojny secesyjnej • omawia przyczyny, przebieg i skutki najważniejszych konfliktów kolonialnych w XIX w. • wymienia postanowienia konferencji berlińskiej z 1885 r. • ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji • ocenia znaczenie rozwoju ruchu robotniczego w XIX w. • omawia działalność ruchów emancypacyjnych • wymienia twórców kultury przełomu XIX i XX w. i przedstawia ich najważniejsze dzieła • na przykładzie reprodukcji obrazu „Impresja – wschód słońca” Claude’a Moneta wyjaśnia istotę malarstwa impresjonistycznego • charakteryzuje działalność Tymczasowego Rządu Narodowego • podaje datę ostatecznego upadku powstania styczniowego – grudzień 1864 r., kłeska oddziału księdza Stanisława Brzóska • charakteryzuje postać Romualda Traugutta • porównuje rozwój gospodarczy w trzech zaborach • wyjaśnia przyczyny zacofania gospodarczego w zaborze austriackim • omawia przyczyny oraz przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim • wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji 1905–1907
---------------------------	--	--

	<p>Kościuszki</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stronnictwa Sejmu Wielkiego • określa przyczyny i skutki wojny z Rosją z 1792 r. • przedstawia przebieg powstania kościuszkowskiego • wymienia przyczyny klęski insurekcji kościuszkowskiej • wymienia Hugona Kołłątaja i Scypiona Piatollego jako głównych autorów tekstu Konstytucji 3 maja • podaje lata wydarzeń: 1806 r. – bitwy pod Jeną i Auerstedt, 1807 r. – bitwy pod Ławą Pruską i Frydlandem • opisuje przebieg wojen napoleońskich do 1813 r. • wymienia skutki wyprawy Wielkiej Armii na Rosję • wskazuje na mapie trasę wyprawy Napoleona na Moskwę • poprawnie posługuje się terminami: Legia Naddunajska, dekret grudniowy • przedstawia dokonania postaci: Fryderyka Augusta I, Karola Kniaziewiczza • podaje rok śmierci Napoleona Bonapartego – 1821 r. • poprawnie posługuje się terminami: 100 dni Napoleona, system Metternicha • opisuje przebieg obrad kongresu wiedeńskiego • wymienia głównych uczestników kongresu • podaje lata wydarzeń: 1815 r. – zawarcie Świętego Przymierza, 1825 r. – powstanie dekabrystów, 1830 r. – rewolucja lipcowa we Francji, 1821–1829 – powstanie greckie • porównuje stopień rozwoju przemysłowego poszczególnych państw • wskazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione regiony Europy • wyjaśnia założenia czartyzmu • wymienia przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń Wiosny Ludów we Francji, w Niemczech, w monarchii austriackiej, we Włoszech • lokalizuje na mapie państwa, w których doszło do powstań i rewolucji, a także obszary, gdzie miały miejsce wystąpienia narodowowyzwoleńcze • przedstawia dokonania postaci: księcia Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Zajączka, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Kostki Potockiego, Stanisława Staszica, Tadeusza Czackiego • podaje daty wydarzeń: 25 lutego 1831 r. – bitwa pod Grochowem, 26 maja 1831 r. – bitwa pod Ostrołką, 8 września 1831 r. – kapitulacja Warszawy • przedstawia dokonania postaci: Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza, Ignacego Prądzyńskiego, Macieja Rybińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego • przedstawia dokonania postaci: Krzysztofa Mrogonwiusza, Józefa Lompy, Franza von 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rozwój pozytywizmu na ziemiach polskich • wymienia polskich przedstawicieli pozytywizmu i podaje przykłady ich twórczości • opisuje przyczyny, przebieg i skutki wojny japońsko-rosyjskiej i wojen bałkańskich • wymienia znaczenie użycia nowych środków technicznych w walkach w czasie wielkiej wojny • wskazuje na mapie kolonie niemieckie opanowane przez wojska ententy w 1914 r. • przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec • podaje daty wydarzeń: styczeń 1918 r. – rozwiązanie Zgromadzenia Konstytucyjnego w Rosji, lipiec 1918 r. – utworzenie RFSRR • poprawnie posługuje się terminami: eserowcy, mienszewicy, kadeci, Armia Czerwona, Biali • wskazuje na mapie rejonów walk Legionów Polskich • przedstawia dokonania postaci: Józefa Hallera, Józefa Dowbora-Muśnickiego • przedstawia stosunek państw ententy do sprawy polskiej • wymienia postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie polskiej
--	---	--

	<p>Stadiona</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wydarzenia Wiosny Ludów na ziemiach polskich na tle wydarzeń europejskich 	
<p>Dostateczny (obejmuje wymagania na ocenę dopuszczającą)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: empiryzm, racjonalizm, deizm, ateizm, klasycyzm, encyklopedyści, wolnomularstwo, masoneria • wymienia idee oświecenia i rozpoznaje ich wpływ na naukę, literaturę, filozofię, architekturę i sztukę • omawia hasła równości społecznej głoszone przez Jeana-Jacques'a Rousseau • podaje rok ogłoszenia Prus królestwem –1701 r. • poprawnie posługuje się terminami: junkrzy, absolutyzm oświecony • ocenia znaczenie przeprowadzonych reform dla układu sił w Europie XVIII w. • podaje lata wydarzeń: 1697 r. – koronacja Augusta II Mocnego, 1699 r. – pokój w Karłowicach, 1717 r. – Sejm Niemy, 1763 r. – śmierć Augusta III Sasa • przedstawia dokonania postaci: Augusta II Mocnego, Augusta III Sasa, Stanisława Leszczyńskiego • charakteryzuje skutki wojny północnej dla Polski • wymienia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich • wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w • poprawnie posługuje się terminami: Familia, konfederacja barska, sejm rozbiorowy, Rada Nieustająca • przedstawia rolę postaci: Tadeusza Rejtana, Mikołaja Repnina • omawia okoliczności elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego • przedstawia dokonania postaci: Stanisława Konarskiego, Stanisława Leszczyńskiego, Ignacego Krasickiego, Stanisława Staszica, Hugona Kołłątaja, Bernarda Bellotta zwanego Canalettem, Dominika Merliniego • ocenia wkład Stanisława Augusta • przedstawia dokonania postaci: Jerzego Waszyngtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego • uzasadnia oświeceniowy charakter Deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia zasady funkcjonowania federacji • omawia przyczyny i skutki wojny o niepodległość USA • ocenia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych • poprawnie posługuje się terminami: Zgromadzenie Narodowe, Stany Generalne, Zgromadzenie Konstytucyjne, Konstytuanta, Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna • charakteryzuje problemy społeczne Francji 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: serwituty, • przedstawia dokonania postaci: Edwarda Dembowskiego, Jana Tyssowskiego, Ludwika Mierosławskiego • omawia działania podejmowane podczas Wiosny Ludów na ziemiach polskich • charakteryzuje poczynania zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej w okresie Wiosny Ludów • ocenia postawy Polaków w czasie Wiosny Ludów • podaje lata wydarzeń: 1864 r. – wojna Austrii i Prus z Danią, 1867 r. – utworzenie Związku Północnoniemieckiego • przedstawia dokonania postaci: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna • omawia koncepcje zjednoczenia Niemiec • charakteryzuje politykę Prus, zmierzającą do zjednoczenia • dostrzega podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec • poprawnie posługuje się terminami: demokraci, republikanie • przedstawia dokonania postaci: Abrahama Lincolna, Jeffersona Daviesa, Roberta Lee • poprawnie posługuje się terminami: protektorat, dominium • ocenia pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz z punktu widzenia kolonizowanych społeczności • podaje lata wydarzeń: 1859 r. – ogłoszenie teorii ewolucji Karola Darwina, 1886 r. – odkrycie fal radiowych, 1903 r. – pierwszy lot samolotem • charakteryzuje dokonania postaci: Karola Darwina, Dmitrija Mendelejewa, Pierre'a Curie i Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena, Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona • omawia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu • określa skutki przewrotu technicznego i postępu cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego • podaje lata wydarzeń: 1848 r. – wprowadzenie powszechnego prawa wyborczego we Francji, 1869 r. – nadanie po raz pierwszy prawa wyborczego kobietom, 1891 r. – ogłoszenie encykliki „Rerum novarum” • poprawnie posługuje się terminami: społeczeństwo industrialne, I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, anarchizm, socjaldemokracja, nacjonalizm, chadecja, solidaryzm społeczny, emancypacja, sufrażystki • przedstawia dokonania postaci: Włodzimierza Lenina, Eduarda Bernsteina, Leona XIII • charakteryzuje przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego

<p>przed wybuchem rewolucji francuskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje najważniejsze zasady ideowe rewolucji francuskiej zawarte w Deklaracji praw człowieka i obywatela • ocenia skutki Wielkiej Rewolucji Francuskiej • wskazuje charakterystyczne cechy dyktatury jakobińskiej • przedstawia dokonania postaci: Stanisława Małachowskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Hugona Kołłątaja • omawia postanowienia Konstytucji 3 maja • wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa • wymienia cele i następstwa powstania kościuszkowskiego • rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej • przedstawia dokonania postaci: Karola Ludwika Monteskiusza, Benjamina Franklina • wymienia główne instytucje ustrojowe Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała w praktyce zasadę trójpodziału władzy • omawia postanowienia Konstytucji 3 maja • określa prawa, które gwarantowała obywatelom konstytucja francuska • analizuje podobieństwa i różnice między konstytucją amerykańską, francuską i Konstytucją 3 maja • poprawnie posługuje się terminami: zamach stanu, konsul, pierwszy konsul, Kodeks Napoleona, departament, konkordat, blokada kontynentalna, hegemonia, Związek Reński • opisuje zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków społeczno-gospodarczych i politycznych • wyjaśnia okoliczności utworzenia Legionów Polskich i Księstwa Warszawskiego • opisuje ustrój i terytorium Księstwa Warszawskiego • ocenia politykę Napoleona wobec sprawy polskiej oraz postawę Polaków wobec Napoleona • podaje lata wydarzeń: 1814 r. – zwołanie kongresu w Wiedniu, 1815 r. – bitwa pod Waterloo • poprawnie posługuje się terminami: „tańczący kongres”, restauracja, równowaga europejska, legitymizm, Związek Niemiecki • przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego • podaje lata wydarzeń: 1769 r. – opatentowanie maszyny parowej, 1837 r. – opatentowanie silnika elektrycznego • poprawnie posługuje się terminami: rewolucja agrarna, rewolucja przemysłowa, industrializacja, urbanizacja, metropolia, • przedstawia dokonania postaci: Roberta Fultona, George’a Stephensona, Michaela Faradaya • określa przyczyny i charakterystyczne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1874 r. – pierwsza wystawa impresjonistów, 1896 r. – pierwsze nowożytnie igrzyska olimpijskie • poprawnie posługuje się terminami: realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja, kultura masowa • przedstawia dokonania postaci: Claude’a Moneta, Pierre’a de Coubertina • omawia nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe • 2 marca 1864 r. – dekret o uwłaszczeniu • poprawnie posługuje się terminami: partie, uwłaszczenie • przedstawia dokonania postaci: Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta • omawia przyczyny oraz przebieg powstania styczniowego • podaje lata wydarzeń: 1894 r. – utworzenie Hłakaty • poprawnie posługuje się terminami: Kraj Przywiślański, kulturkampf, rugi pruskie, stańczycy, trójlojalizm • przedstawia dokonania postaci: Hipolita Cegielskiego • rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa powstania styczniowego • charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców • porównuje możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego w trzech zaborach w drugiej połowie XIX w. • podaje lata wydarzeń: 1892 r. – powstanie PPS, 1893 r. – powołanie Ligi Narodowej, 1895 r. – utworzenie Stronnictwa Ludowego, 1905 r. – rewolucja w Rosji i na ziemiach polskich • przedstawia dokonania postaci: Ludwika Waryńskiego, • podaje datę przyznania literackiej Nagrody Nobla dla Henryka Sienkiewicza – 1905 r. • poprawnie posługuje się terminami: pozytywizm, szkoła krakowska i warszawska, modernizm, Młoda Polska • porównuje warunki rozwoju kultury narodowej Polaków w trzech zaborach • podaje lata wydarzeń: 1882 r. – powstanie trójprzymierza, 1904 r. – wybuch wojny japońsko-rosyjskiej, 1907 r. – powstanie trójporozumienia • poprawnie posługuje się terminami: panslawizm, • podaje daty wydarzeń 1916 r. – bitwa pod Verdun, • charakteryzuje specyfikę działań wojennych ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych • omawia najważniejsze bitwy lądowe stoczone podczas I wojny światowej • podaje daty wydarzeń: 28 czerwca 1919 r. – podpisanie traktatu wersalskiego • omawia znaczenie zawieszenia broni na froncie wschodnim, spowodowanego rewolucją w Rosji • przedstawia rolę tzw. traktatu brzeskiego dla przebiegu I wojny światowej
---	--

	<p>rewolucji przemysłowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska naturalnego • podaje rok wydania „Manifestu komunistycznego” – 1848 r. • poprawnie posługuje się terminami: konserwatyzm, liberalizm, socjalizm utopijny, socjalizm naukowy, komunizm • przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego • wyjaśnia główne założenia liberalizmu, socjalizmu oraz idei narodowych w Europie w pierwszej połowie XIX w. <ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń 1816 r.– założenie Uniwersytetu Warszawskiego, 1828 r. – utworzenie Banku Polskiego • charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego • ocenia osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie • przedstawia dokonania postaci: Waleriana Łukasińskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego, Adama Czartoryskiego, Mikołaja I, Emilii Plater • wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego • poprawnie posługuje się terminami: Statut organiczny, noc paskiewiczowska, <i>rusyfikacja</i>, Wielka Emigracja, Komitet Narodowy Polski, emisariusze • przedstawia dokonania postaci: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego, Tadeusza Krępowieckiego, Juliusza Słowackiego, Adama Mickiewicza • wymienia bezpośrednie i długofalowe skutki powstania listopadowego • przedstawia początki pracy organicznej na ziemiach polskich, wymienia główne założenia oraz najwybitniejszych przedstawicieli tego nurtu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje daty wydarzeń: 15 marca 1917 r. – abdykacja cara Mikołaja II, listopad 1917 r. – przewrót bolszewicki, 1922 r. – utworzenie ZSRR • przedstawia rolę postaci: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina • wyjaśnia polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r. • omawia okoliczności przejęcia przez bolszewików władzy w Rosji • opisuje bezpośrednie następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy • charakteryzuje reakcję Europy na wydarzenia w Rosji • podaje lata wydarzeń: 1908 r. – powołanie Związku Walki Czynnej, 1914 r. – utworzenie Legionów Polskich, 1917 r. – powstanie Błękitnej Armii we Francji • charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy utworzenia armii polskiej <ul style="list-style-type: none"> • opisuje poglądy zwolenników różnych polskich orientacji politycznych • ocenia wysiłek zbrojny Polaków <ul style="list-style-type: none"> • podaje daty wydarzeń: 5 listopada 1916 r. – manifest dwóch cesarzy, 8 stycznia 1918 r. – orędzie prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona, 28 czerwca 1919 r. – traktat wersalski • poprawnie posługuje się terminami: Tymczasowa Rada Stanu, Rada Regencyjna, Akt 5 listopada • charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej
Dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: oświecenie, • przedstawia dokonania postaci: Izaaka Newtona, Karola Monteskiusza, Woltera, Jamesa Watta • właściwie określa ramy czasowe epoki oświecenia • wyjaśnia zastosowanie maszyny parowej • charakteryzuje zasadę trójpodziału władzy sformułowaną przez Monteskiusza • wymienia najważniejsze reformy przeprowadzone w Rosji, Prusach i Austrii • wskazuje na mapie Rosję, Prusy i monarchię austriacką • poprawnie posługuje się terminami: wojna północna, Sejm Niemy • wskazuje na mapie zasięg terytorialny Rzeczypospolitej za panowania Sasów • podaje lata wydarzeń: 1764 r. – koronacja 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1846 r. – powstanie krakowskie, 1848 r. – wybuch Wiosny Ludów • poprawnie posługuje się terminami : powstanie wielkopolskie, rabacja • prezentuje przyczyny i skutki rabacji galicyjskiej • wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską i powstaniem wielkopolskim <ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1864 r. –1871 r. – powstanie cesarstwa niemieckiego (II Rzeszy Niemieckiej) • podaje lata wydarzeń: 1861–1865– wojna secesyjna w USA, 1863 r. – zniesienie niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych • poprawnie posługuje się terminami: Północ, Południe, secesja, • opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych • poprawnie posługuje się terminami: kolonializm,

<p>Stanisława Augusta Poniatowskiego, 1772 r. – pierwszy rozbiór Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie posługuje się terminami: Familia, konfederacja barska, sejm rozbiorowy, Rada Nieustająca • wskazuje na mapie zmiany terytorialne po pierwszym rozbiórze Polski • wymienia przyczyny i skutki pierwszego rozbioru • podaje lata wydarzeń: 1765 r. – utworzenie Szkoły Rycerskiej, 1773 r. – powołanie Komisji Edukacji Narodowej • poprawnie posługuje się terminami: Collegium Nobilium, Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, oświecenie stanisławowskie • podaje daty wydarzeń: 4 lipca 1776 r. – ogłoszenie niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki, 17 września 1787 r. – uchwalenie konstytucji Stanów Zjednoczonych • poprawnie posługuje się terminami: ustawa stemplowa, "bostońskie picie herbaty", Kongres Kontynentalny, stany • wymienia przytoczone w Deklaracji niezbywalne prawa przysługujące wszystkim obywatelom • podaje lata wydarzeń: 1789 r. – wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej, 1791 r. – uchwalenie konstytucji francuskiej • wymienia główne przyczyny rewolucji • poprawnie posługuje się terminami: Konwent Narodowy, żyrondyści, jakobini, gilotyna, Trybunał Rewolucyjny, dyrektoriat • omawia rolę Maksymiliana Robespierre'a • wymienia skutki Wielkiej Rewolucji Francuskiej • podaje lata wydarzeń: 1788–1792 – obrady Sejmu Wielkiego, 1791 r. – uchwalenie Konstytucji 3 maja, 1793 r. – drugi rozbiór Polski • poprawnie posługuje się terminami: Sejm Wielki, ustawa o sejmikach, ustawa o miastach królewskich, konfederacja targowicka, drugi rozbiór Polski • wymienia reformy Sejmu Wielkiego • wskazuje na mapie zmiany terytorialne po drugim rozbiórze Rzeczypospolitej • podaje daty wydarzeń: 24 marca 1794 r. – wybuch powstania kościuszkowskiego, 1795 r. – trzeci rozbiór Rzeczypospolitej • poprawnie posługuje się terminami: naczelnik, insurekcja, Uniwersał połaniecki • przedstawia dokonania postaci: Tadeusza Kościuszki, Jana Kilińskiego i Jakuba Jasińskiego • wskazuje na mapie zmiany terytorialne po trzecim rozbiórze • podaje daty wydarzeń: 1787 r. – uchwalenie konstytucji USA, 1791 r. – Konstytucja 3 maja, 3 września 1791 r. – konstytucja francuska • poprawnie posługuje się terminami: konstytucja, ustawa zasadnicza, monarchia konstytucyjna • podaje lata wydarzeń: 1799 r. – zamach 18 brumaire'a, 1804 r. – koronacja cesarska Napoleona Bonapartego, 1805 r. – bitwa pod 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie największe mocarstwa i ich kolonie • wyjaśnia przyczyny ekspansji kolonialnej • wymienia kierunki oraz określa zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w. • wymienia najważniejsze odkrycia i wynalazki drugiej połowy XIX w. oraz początku XX w. • wskazuje na mapie Kanał Sueski i Kanał Panamski • podaje daty wydarzeń: 22 stycznia 1863 r. – wybuch powstania styczniowego, • poprawnie posługuje się terminami: Czerwoni, Biali, branka, partie, uwłaszczenie • omawia przyczyny powstania styczniowego • wskazuje na mapie zasięg powstania styczniowego • podaje lata wydarzeń: 1901 r. – strajk we Wrześni • poprawnie posługuje się terminami: rusyfikacja, germanizacja, • przedstawia dokonania postaci: Michała Drzymały • opisuje metody rusyfikacji oraz germanizacji • przedstawia dokonania postaci Józefa Piłsudskiego, Ignacego Daszyńskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa • wymienia partie ruchu socjalistycznego, narodowej demokracji, ruchu ludowego • poprawnie posługuje się terminami: trójprzymierze, państwa centralne, ententa, trójporozumienie, kocioł bałkański • wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz lokalizuje je na mapie • podaje daty wydarzeń: 28 czerwca 1914 r. — zamach w Sarajewie, 11 listopada 1918 r. – kapitulacja Niemiec • poprawnie posługuje się terminami: wojna pozycyjna, gazy bojowe • wymienia państwa walczące w wielkiej wojnie po stronie państw centralnych i po stronie ententy • podaje daty wydarzeń: 11 listopada 1918 r. – zakończenie I wojny światowej, • wymienia skutki I wojny światowej • poprawnie posługuje się terminami: dwuwładza, bolszewicy, tezy kwietniowe • przedstawia dokonania postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego • poprawnie posługuje się terminami: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, Kompania Kadrowa, kryzys przysięgowy • przedstawia dokonania postaci: Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego
---	--

	<p>Austerlitz, 1812 r. – wyprawa na Moskwę, 1813 r. – bitwa pod Lipskiem</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania Napoleona Bonapartego • podaje lata wydarzeń: 1797 r. – powstanie Legionów Polskich we Włoszech, 1807 r. – utworzenie Księstwa Warszawskiego, 1815 r. – likwidacja Księstwa Warszawskiego • przedstawia dokonania postaci: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, księcia Józefa Poniatowskiego • wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie, Raszyn • wymienia decyzje kongresu w sprawie polskiej • wskazuje na mapie Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie i Rzeczpospolitą Krakowską • poprawnie posługuje się terminami: , fabryka, , kapitaliści, proletariat • wymienia najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania • poprawnie posługuje się terminami: strajk, , socjalizmu oraz idei narodowych w Europie w pierwszej połowie XIX w. <ul style="list-style-type: none"> • podaje lata wydarzeń: 1815 r. – powstanie Królestwa Polskiego, • poprawnie posługuje się terminami: ziemie zabrane, Królestwo Kongresowe, Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków, Rada Stanu, Zagłębie Dąbrowskie, Zagłębie Staropolskie, uwłaszczenie, romantyzm • wskazuje na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim • podaje daty wydarzeń: 29/30 listopada 1830 r.– noc listopadowa, 25 stycznia 1831 r. – detronizacja cara • wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego • wskazuje na mapie miejsca walk i zasięg powstania listopadowego • przedstawia dokonania postaci: Juliusza Słowackiego, Adama Mickiewicza • wymienia bezpośrednie i długofalowe skutki powstania listopadowego • wskazuje na mapie państwa europejskie, do których udawali się Polacy po upadku powstania listopadowego 	
--	---	--